

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2022

Jana Zábranská

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

DETEKTIVNÍ PRÓZY JIŘÍHO MARKA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jana Zábranská

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Novotný

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 1. června 2022

vlastnoruční podpis

OBSAH

OBSAH	4
1 ÚVOD	6
2 DETEKTIVKA JAKO LITERÁRNÍ ŽÁNŘ	8
3 OSOBNOST JIŘÍHO MARKA	10
4 BIBLIOGRAFIE JIŘÍHO MARKA	12
5 KNIHA PRVNÍ, PANOPTIKUM STARÝCH KRIMINÁLNÍCH PŘÍPADŮ	13
5.1 NÁHODA	13
5.2 ATRAPA	14
5.3 LODNÍ UZEL	15
5.4 SKŘÍŇ	15
5.5 KDO ŠETŘÍ, MÁ ZA TŘI	16
5.6 VRAH	17
5.7 PŘÍSAHA	18
5.8 OTISK PRSTŮ	19
5.9 LADY MACBETHOVÁ Z VINOHRAD	20
5.10 MALÝ A VELKÝ	21
5.11 ARCIVÉVODA	21
5.12 ŠPION	23
5.13 SPRAVEDLNOST	23
6 KNIHA DRUHÁ, PANOPTIKUM HŘÍŠNÝCH LIDÍ	25
6.1 PŘÍBĚH Z DOVOLENÉ	25
6.2 SLUNEČNÍ LÁZNĚ	26
6.3 OTEC GORIOT ZE ZÁBĚHLIC	27
6.4 VRAŽDA V HOTELU	28
6.5 VE HŘE JE DRAGON	28
6.6 PĚNIČKA A PARAPLÍČKO	29
6.7 ÚNOS	30
6.8 JEDNACÍ ČÍSLO SMRTI	31
6.9 O DOBRÉM SRDCI PANA RADY	32
6.10 V TOM STARÉM DOMĚ NA MALÉ STRANĚ	33
7 KNIHA TŘETÍ, PANOPTIKUM MĚSTA PRAŽSKÉHO	35
7.1 FUNUS	35
7.2 DĚVČE OD VODY	36
7.3 BALADA HOKYNÁŘSKÁ	37
7.4 PAN RADA V PAŘÍŽI	38
7.5 POTKAT ANDĚLA	39
7.6 ČAIRE, LAKOVÁ KRABÍČKA NA ČAJ	40
7.7 LETNÍ PŘEHÁŇKA	40
7.8 ATENTÁT NA MINISTERSKÉHO PŘEDSEDU	41
8 ZAŘAZENÍ PŘÍBĚHŮ DO HISTORICKÉHO KONTEXTU	44
8.1 PŘÍBĚHY, U KTERÝCH NEMOHU POZNAT DOBU	44
8.2 PŘÍBĚHY, U KTERÝCH SI MYSLÍM, ŽE SE V URČITÉ DOBĚ ODEHRÁVAJÍ	44
8.3 PŘÍBĚHY, U KTERÝCH MOHU DOLOŽIT HISTORICKÁ FAKTA	45
9 ÚVAHA NAD TŘEMI ROVINAMI	47
9.1 DOBA, VE KTERÉ BYLO DÍLO NAPSÁNO	47
9.2 DOBA, O KTERÉ JIŘÍ MAREK PÍŠE	48

9.3 DOBA SOUČASNÉ RECEPCE TEXTU	48
10 RECENZE	49
11 ZÁVĚR	51
12 RESUMÉ	52
13 SEZNAM LITERATURY.....	53

1 ÚVOD

Prózy Jiřího Marka „Panoptikum“ jsem si vybrala proto, že mám velmi ráda Markův osobitý styl psaní a velmi se mi líbí jeho popis, jak postav, tak i prostředí, které je zasazeno do období první a druhé republiky. V Markových knihách žádné konkrétní uvedené roky nenalezneme, ale můžeme sledovat různé náznaky a odkazy k historickým událostem, pomocí kterých se můžeme přibližně orientovat na časové ose, která určuje, kdy se jednotlivé příběhy přibližně odehrály.

Mnoha lidem jméno Jiří Marek nic neříká, ale pokud zmíníme filmové adaptace jeho děl, jistě si na něj většina z nás vzpomene. Jiří Marek spolupracoval s televizí, filmem, věnoval se psaní scénářů, ve většině případů detektivního žánru, který je pro tohoto autora typickým. Na motivy „Panoptika“ vznikly seriály: Hříšní lidé města pražského (1968-1969) a Panoptikum města pražského (1986), filmové adaptace: Pěnička a paraplíčko (1970), Partie krásného dragouna (1970), Smrt černého krále (1971) a Vražda v hotelu Excelsior (1971). V této práci se budu věnovat pouze knižní předloze, neboť filmové adaptace jsou velmi rozdílné a bylo by velmi složité je komparovat s knižní předlohou.

Každý z příběhů se věnuje jednomu kriminálnímu činu, případně situaci, která není sice kriminálního typu, avšak je nutný zásah detektivů. Některé příběhy se týkají vraždy, například Lady Macbeth z Vinohrad, jiné lze považovat za jakousi vtipnou anekdotu, například příběh Skříň. Vyskytují se zde postavy z pražské galerky, mezi které patří například zloději, prostitutky, osoby, které se setkávají v Jedové chýši, dále postavy, které se se svými činy daly na scestí, například syn továrníka Vozába, který je zapleten do případu mrtvé dívky, která se předávkovala drogami, nebo postava defraudanta Sepekovského. Nalezneme zde i další postavy, které bych označila pojmem „civilisté“, jedná se totiž o dělníky, taxikáře, důležité svědky, tedy postavy, které se podílí na průběhu vyšetřování případu, ale nestávají se hlavními postavami. Nesmím zapomenout ani na naše pány detektivy-Brůžka, Bouše, Bláhy, rady Vacátka, rady Knotka, pana Mrázka, kteří v těchto kriminálních povídkách přebírají hlavní roli.

Ve své práci se budu nejprve věnovat osobnosti Jiřího Marka, a poté i jeho bibliografii, zejména velmi podrobně i „Panoptiku“ a historickému kontextu ve vybraných příbězích, který hraje, pro orientaci na časové ose, klíčovou roli pro pochopení událostí tehdejší doby a tehdejší společnosti. Postup, který jsem při vypracování této práce zvolila,

spočívá v tom, že nejprve budu charakterizovat povídku, a poté, pro přehlednost a srozumitelnost, ji převyprávím. V Panoptiku cítíme místní ukotvenost, ale nikoliv časovou ukotvenost, proto se pokusím, je-li to možné, detektivní příběhy časově blíže určit a odhadnout, do které dekády dvacátého století mohou patřit. Zároveň jsem každý příběh doplnila charakteristikou, kterou Jiří Marek ke každému příběhu napsal. V prvním vydání Panoptika starých kriminálních příběhů tyto charakteristiky nenalezneme, do dalších vydání byly doplněny. V druhé knize, v prvním vydání Panoptika hříšných lidí, tyto charakteristiky nalezneme, jak na přebalu knihy, tak u každého příběhu v knize. A v poslední knize jsou tyto charakteristiky na přebalu knihy.

Nakonec se budu věnovat úvaze nad třemi časovými rovinami společenského kontextu, které musíme reflektovat při každé recepci historicky orientovaného díla.

2 DETEKTIVKA JAKO LITERÁRNÍ ŽÁNŘ

Slovo detektivka vychází z latinského slova *detegere*, které znamená odkrývat či odhalovat. Jedná se o jeden z mnoha žánrů epiky, který se zabývá objasněním spáchaného zločinu. Hlavní postavou je detektiv, *člověk prvotní, lovec a stopař* (jak říkal Karel Čapek). Za zakladatele detektivky můžeme považovat Edgara Allana Poa, amerického spisovatele, který sice napsal pouze pět detektivních povídek, ale zcela zde vystihl základní žánrový model. Ohledně kompozice detektivního žánru: *„Kompozice je přísně promyšlená (autor postupuje pozpátku, od události k jejímu ztajemnění), rozuzlení by mělo být pravděpodobné, racionálně zdůvodněné a plynoucí z exponovaných indicií, zároveň by však mělo být co nepřekvapivější. Základním kompozičním principem je retardace, neboť autor záměrně odkládá identifikaci vraha, jehož od počátku zná. Uplatňuje se rovněž skrytá anticipace – rozhodující indicie vedoucí k usvědčení vraha jsou vloženy do textu tak, aby na sebe neupoutaly pozornost čtenáře a využil je pouze detektiv.“*¹

Během padesátých let se v socialistických zemích začíná objevovat myšlenka, že by detektivka mohla být využita za účelem propagace, aneb jak běžel čas, rozvíjely se i nápady jakým způsobem využít literaturu k politickému účelu. Lze říci, že: *„Zločin byl v budovatelské literatuře vnímán jako součást historické konfrontace „starého“ a „nového“ světa. Nebyl tedy nahodilým vybočením z řádu lidských věcí, nevypočitatelným selháním a individuálním překročením hranic obecně sdílených hodnot, nýbrž útokem na principy nového života vedeným reprezentanty překonávané minulosti – třídně determinovanými reakcionáři, sabotéry či špiony vysílanými ze zahraničí.“*² Postupem času se detektivka od tohoto politického pojetí odklání. V díle Jiřího Marka se můžeme setkat s jakýmsi obrazem ideálního světa, který souvisí i se vztahy mezi detektivy a pachateli. *„Já nemám zájem o kriminalistiku, je to spíš zájem o lidi, ano, o lidi v různých situacích. Já nikdy kriminalistický příběh v pravém smyslu nepsal, neumím to...“*³ První dvě knihy jsou věnované Františku Gelovi, který Jiřího Marka přivedl na myšlenku napsání detektivních příběhů. *„Do tohoto kriminálního a detektivního žánru Marek vnesl hlubší zájem o psychologii obyčejných lidí,*

---

¹ MOCNÁ, Dagmar, PETERKA, Josef. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. s. 107. ISBN 80-7185-669-x.

² JANOUŠEK, Pavel a Petr ČORNEJ, ed. *Dějiny české literatury 1945-1989*. Praha: Academia, 2008. s. 501. ISBN 978-80-200-1583-9.

³ BURIÁNEK, František. *Jiří Marek*. Praha: Československý spisovatel, 1984. s. 96.

*smysl pro svéráznost pražské společenské periférie, v několika případech i o dokumentární politické pozadí příběhu.*⁴ „Styčným bodem Panoptika s poetikou socialistické detektivky ze současnosti byla pozornost obrácená ke kriminalistickému kolektivu a jeho každodennímu úsilí; sklon k relativizaci zákona podtrhoval Markovu inspiraci v detektivních povídkách Karla Čapka, byť bez jejich spodního filozofického proudu.“⁵

---

⁴ BURIÁNEK, František. *Jiří Marek*. Praha: Československý spisovatel, 1984. s. 139

⁵ JANOUŠEK, Pavel a ČORNEJ, Petr ed. *Dějiny české literatury 1945-1989*. Praha: Academia, 2008. s. 506. ISBN 978-80-200-1527-3.

3 OSOBNOST JIŘÍHO MARKA

V této kapitole se budu věnovala životu autora, který, ač se narodil pod jménem Josef Jiří Puchwein, od roku 1946 je nám známý pod svým pseudonymem Jiří Marek. Tento významný spisovatel se narodil 30. 5. 1914 v Praze. Je zajímavé, jak se dostal ke svému pseudonymu Jiří Marek - „*Mladý autor došel k jménu Marek, tím, že v kalendáři za jménem Jiří, jež bylo jeho křestním jménem, našel v těsném sousedství jméno Marek.*“⁶ Neméně důležitou roli v tomto příběhu měl i Karel Josef Beneš, který Jiřímu Markovi poradil, aby si své jméno počestil.⁷

Jiří Marek se velmi brzo se začal zajímat o divadlo o film. V mladém věku se několikrát objevil v Národním divadle, ale tímto směrem stopy Jiřího Marka nakonec nevedly. Jeho školní a studijní léta však byla bohatá-krátce studoval na pražském Jiráskově gymnáziu, poté na klasickém gymnáziu v Písku, kde v roce 1933 maturoval. Během studií na píseckém gymnáziu jako oktáván podnikl cestu na Podkarpatskou Rus, tam získal námět na svůj první román, *Lidé z Poljany* (1937). Po vykonané maturitní zkoušce se přihlásil ke studiu českého a německého jazyka na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Po jejím absolvování začal vyučovat na gymnáziu ve Strakonících (1939-1940), Náchodě (1943-1944), Soběslavi (1940-1943, 1944-1945), a nakonec i v Praze (1945-1946), kde již zůstal natrvalo.

Po válce začal v Praze pracovat jako redaktor Lidových novin. Do Komunistické strany Československa vstoupil v roce 1945. Dále působil od roku 1948 jako redaktor Rudého práva, následně se stal šéfredaktorem Světa sovětů. V letech 1954-1959 se stal ústředním ředitelem Československého filmu. V 50. a 60. letech minulého století mnohokrát vycestoval do zahraničí, například do SSSR, Indonésie, USA a Číny. V roce 1982 odešel do důchodu, a dále se věnoval pouze literární tvorbě.

Během svého života přispíval do mnoha novin i časopisů, například Gymnasion, Písecké listy, Národní politika a dalších. Zároveň hojně spolupracoval s televizí i rozhlasem. Jiří Marek je autorem mnoha televizních scénářů, kromě již zmíněného Panoptika se jedná i o scénáře k filmům: Na kolejích čeká vrah, Noční jízda a mnoho dalších. Jiří Marek byl

---

⁶ BURIÁNEK, František. *Jiří Marek*. Praha: Československý spisovatel, 1984. s. 26

⁷ FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 1985-^^^^. ISBN 80-200-0708-3. s. 102

všestranně literárně činný, věnoval se psychologickým románům s náměty ze druhé světové války, budovatelské próze, kriminálním povídkám, ale i pohádkám pro děti. Jiří Marek se podílel i na vzniku rozhlasového seriálu, společně s Janem Otčenáškem, Jak se máte, Vondrovi? V prosinci 1994 Jiří Marek zemřel, během svého života psal pod mnoha pseudonymy, například jako Jemar, Jejmar...^{8 9}

---

⁸ ÚČL AV ČR [online]. Věra Brožová. *Slovník české literatury po roce 1945*. Publikováno 4.11.2006 [cit.28.2.2022]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=604>

⁹ ČBDB.cz [online]. *Jiří Marek*. © 2009 – 2022. [cit.28.2.2022]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-553-jiri-marek>

4 BIBLIOGRAFIE JIŘÍHO MARKA

Jiří Marek začal tvořit již jako velmi mladý. Během svého studia v Písku publikoval povídky a verše. Následovaly romány, které vyšly před druhou světovou válkou – *Lidé z Poljany*, *Pečeť věrnosti*. „Soudobý literární kontext Markových knižních prvotin je tedy dost zřetelný. Rozplývá se v něm i hranice generačního rozlišení. Ale Markova tvorba ani v těchto začátcích nemá své popudy v literatuře, nýbrž v životních osobních prožitcích autorových, v jeho setkávání s realitou života.“¹⁰

„Nová tvorba Jiřího Marka po druhé světové válce se musela a chtěla umělecky vyrovnat s historickou skutečností rozhodujícího boje s fašistickými okupanty a chtěla objasnit z té historické zkušenosti vyplývající předpoklady k novému životu a k nutné společenské přestavbě.“¹¹ Do této tvorby patří první dvě poválečné knihy, novela *Muži jdou ve tmě* a román *Vesnice pod zemí*.

Jiří Marek se věnoval i novinářské práci. Během let 1946-1948 psal do Rudého práva satirické fejetony, ze kterých vznikla kniha *Pan Severýn*. Další dílo, které bych do této skupiny zařadila, jsou povídky *Z cihel a úsměvů*, ve kterých převládá novinářský styl.

Následuje detektivní žánr, *Panoptikum starých kriminálních případů*, *Panoptikum hříšných lidí a Panoptikum Města pražského*, *Záhada kolem Albatrosa*.

Jiří Marek se mimo jiné věnoval i cestopisným reportážím – *Úsměvné pobřeží*, *Země pod rovníkem*, *Desatero skořicových květů*. Nesmím zapomenout ani na pohádkový žánr – *Autopohádky a Nejkrásnější zahrada*.

Další knihy, které Jiří Marek za svého života napsal jsou: *Život se nevrací*, *Nad námi svítá*, *Žít mezi lidmi*, *Malá dramata*, *Za tebou stín*, *Blažený věk*, *Noční jízda*, *Muž proti moři*, *Psí hvězda Sírius*, *Můj strýc Odysseus* a *Sůl země*.

---

¹⁰ BURIÁNEK, František. *Jiří Marek*. Praha: Československý spisovatel, 1984. s. 33.

¹¹ BURIÁNEK, František. *Jiří Marek*. Praha: Československý spisovatel, 1984. s. 41.

5 KNIHA PRVNÍ, PANOPTIKUM STARÝCH KRIMINÁLNÍCH PŘÍPADŮ

V knize první, kterou Jiří Marek započal své kriminální povídky, nalezneme celkem sedmnáct kriminálních povídek, které se odehrávají v Praze přibližně ve dvacátých a třicátých letech dvacátého století, nalezneme zde i vzpomínkové příběhy na vrchního radu Knotka, které se odehrávají během Rakouska-Uherska a v prvních letech nově vzniklé republiky.

V této kapitole, pro přehlednost, vybrané povídky převyprávím.

5.1 NÁHODA

Jak praví Epikuros: *„Náhoda neudílí lidem dobro nebo zlo, nýbrž jim poskytuje počáteční příležitost k dobru nebo zlu.“*

Tímto citátem začíná příběh Náhoda. V Průvodci panoptikem na začátku knihy je uvedeno: *„Náhoda je podle citátů z klasiků jev záhadný, leč pro policii může být užitečný, takže nedobře dělá, kdo ji podceňuje.“*¹²

Tento příběh představuje „staré dobré časy“. Jedná se o dobu, kdy vládl František Josef I., císař rakouský. Typickým představitelem této doby byla postava vrchního rady Knotka, který nevěřil na techniku či daktyloskopii, ale zato věřil za na svůj „čuch“ a „náhodu“. Zároveň se zde seznamujeme s další hlavní postavou detektivem Boušem, který nás bude i nadále provázet ostatními příběhy spolu s ostatními detektivy.

První příběh nás zavede do Borůvkova sanatoria v Legerově ulici v Praze, kde probíhá vyšetřování případu mrtvé dívky, kterou kdosi do sanatoria v noci přivezl. Úplnou náhodou se detektiv Bouše potká s panem Povondrou, který si detektivovi postěžuje, že na něj jakýsi bohatý člověk hodil z auta dámský střevec. Tato informace se do budoucna ukáže jako klíčová, slečně Týně, té mrtvé dívce, totiž právě jeden střevec chybí. Detektivové zjistí, že do tohoto případu je zapleten syn průmyslníka Vozába, který do sanatoria slečnu Týnu přivezl. Postupně se dozvíme, že se slečna Týna na večírku předávkovala kokainem a nebylo jí již pomoci.

---

¹² MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 13. ISBN 80-205-0190-8.

5.2 ATRAPA

„Atrapa, slovo původu francouzského, znamená věc nepravou, léčku či klam, též napodobeninu. Protože v našem případě jde o lásku, jest slovo vykládati spíše jako léčku a klam než jako napodobeninu.“¹³

Když odcházel vrchní rada Knotek do penze, tak při úklidu své pracovny našel dva balíčky, které obsahovaly údajně atrapu dynamitu, kterou kdysi získal od manželky ředitele továrny. Při vzpomínání na ženu, od které balíčky dostal, nám rada Knotek přiblížil svůj velký případ v Pardubicích v továrně na výbušniny, kde vyšetřoval zpronevěru a okrádání státu. Po příjezdu do Pardubic se setkal s ředitelem továrny a jeho manželkou, která pocházela z Rakouska a mluvila pouze německy. Manželka ředitele továrny se snažila zapůsobit na vrchního radu Knotka, aby se zastal Roberta Wolfa, který byl do celé nepříjemné situace zapojen. Když se dozvěděla, že Robert Wolf spáchal sebevraždu, rozhodla se podle svého názoru zabít radu Knotka. Rada Knotek při odjezdu dostal od manželky továrníka dva balíčky, které obsahovaly dynamit. Rada Knotek se domníval, že se jedná pouze o atrapu.

Po odchodu rady Knotka do penze se dynamit dostal do policejního muzea v Bartolomějské ulici, kde byl několik let vystaven a byly na něm prováděny pokusy v domnění, že se jedná o atrapu výbušniny. Po odhalení pravosti dynamitu, se rozhodlo, že bude nakonec převezen za město, kde jej pyrotechnik zneškodní.

Tímto skončilo vyprávění vrchního rady Knotka, který nedlouho po odchodu do penze umírá. Během všech tří knih se s vrchním radou Knotkem ještě několikrát setkáme při vzpomínání jeho spolupracovníků.

Na příběhu je velmi zajímavé, že v prvním vydání Jiří Marek příběh pojmenoval jako Atrapy.¹⁴ V souborném vydání ale tento příběh nalezneme pod názvem Atrapa.¹⁵ Můžeme se domnívat, že se buď jedná o přepsání, nebo o záměr autora tento příběh přejmenovat.

---

¹³ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 7. ISBN 80-205-0190-8.

¹⁴ MAREK, Jiří. *Panoptikum starých kriminálních příběhů*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta 1968. Počet stran 252. Edice „13“, svazek 19. Str. 33.

¹⁵ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 7. ISBN 80-205-0190-8. Str.37.

5.3 LODNÍ UZEL

„Lodní uzel je docela dobrá věc, pokud jej splétáme na provaze k tomu určeném. Jakmile se začne podobat oprátce, je s tím, kdo jej váže, tuze zle.“¹⁶

V tomto příběhu se setkáme s vrchním radou Vacátkem, který společně s detektivem Brůžkem vyšetřuje vraždu paní Jarošové. Vrchní rada Vacátka si v tomto detektivním případě vzpomene na svého syna, který našel zálibu v uvazování různých uzlů, to jim nakonec pomůže případ vyřešit. Rada Vacátka totiž zjistí, že uzel, na kterém byla paní Jarošová oběšena je lodní uzel. Vyšetřování tak zavede detektivy až do loděnice, kde se vyrábí lodě. V jedné výrobně lodí si dva mladí hoši objednali loď. Tato informace dovedla vrchního radu Vacátka k vrahům paní Jarošové. Z této vraždy byli nakonec obviněni dva mladí hoši, kteří ji přišli okrást, aby získali na koupi lodě peníze.

Tato detektivní povídka mě velmi zaujala především svým závěrem, kdy si rada Vacátka uvědomuje, že jeho syn a dva mladíci, kteří zabili paní Jarošovou, mají společný rys, a tím je mládí, o které budou dva mladíci připraveni. Podle mého názoru je zde řečeno, že mládí je pomíjivé a Jiří Marek na to chtěl upozornit. Nikdo nebude věčně mladý, ani být nemůže.

5.4 SKŘÍŇ

„Skříň slouží k odkládání šatstva a jiných věcí. Pakliže v ní uložíme mrtvolu, jsou s tím nepříjemnosti.“¹⁷

V tomto příběhu vystupují tři hlavní postavy, malý Robertek, Václava Sous a krejčí. Na začátku příběhu se dozvídáme, že se mužům nepodařilo prodat skříň, na které společně pracovali. Večer si společně uvařili grog, který spustil následnou lavinu událostí. Václav Sous se v opilosti pohádal s krejčím, kterého fyzicky napadl a krejčí během bitky spadl bezvládně na zem. Malý Robertek s Václavem Sousem velmi rychle vystřízlivěli, došlo jim, co se stalo,

---

¹⁶ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 7. ISBN 80-205-0190-8. Str. 50.

¹⁷ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 7. ISBN 80-205-0190-8.

a jaké to pro ně bude mít následky. Václava Souse napadlo dát krejčího do skříňe, a té se při první možné příležitosti zbavit. Naložili skříň na vozík zvaný „dvojkolák“ a rozhodli se, že skříň dovezou na břeh Vltavy, a tam ji vhodí do řeky. Cestou po nábřeží k Holešovicím potkali strážníka Tomáše Hlada, který si je pozorně prohlížel. Něco se mu na nich nelíbilo. Tomáš Hlad přišel k Robertkovi a Sousovi, a zeptal se jich, jestli znají předpisy, neboť když jedou po tmě, mají mít vozík osvětlený. Muži ale neměli světlo a neměli ani peníze, za které by si koupili osvětlení, a proto se museli společně s Tomášem Hladem vydat na komisařství. Během pobytu na komisařství, ze skříňe vylezl opilý krejčí, který nevěděl, jak a proč se ocitl před komisařstvem, a vydal se na cestu domů. Nedošel však daleko. Za rohem byl zastaven strážníkem a předveden na komisařství. Mezitím byli Robertek se Sousem propuštěni, vzali si vozík s prázdnou skříňí, a vydali se k Vltavě. Na vltavském břehu je opět dohnal Tomáš Hlad, kterému bylo divné, proč se muži vydali přes celou Prahu. Strážník otevřel skříň, a v tu chvíli se truhlář Václav Sous strážníkovi přiznal, že krejčího nechtěl zabít, a že se jednalo o nešťastnou událost. V tu chvíli si muži všimli, že skříň je zcela prázdná. Strážník vzal muže zpět na komisařství, kde byl zadržený údajně mrtvý krejčí, který byl sepsat protokol, protože nevěděl, jak se na komisařství dostal. Když si ho Václav Sous všiml, začal křičet a chtěl utéct před nebožtíkem. Celý příběh skončil tím, že v separaci skončili všichni tři přátelé.

5.5 KDO ŠETŘÍ, MÁ ZA TŘI

„Kdo šetří, má za tři, praví přísloví a nabádá nás k moudré šetrnosti. Podle dalšího přísloví – Když je něčeho moc, je toho příliš – může každé přehánění dovést až ke zkáze.“¹⁸

Zástupce zlatnické firmy Fuchs, pan Stein, se před domem prokuristy Sepekovského setká se svým konkurentem, panem Kavanem, zástupcem firmy Riemer. Oba pánové obchodují se šperky, které prokuristovi Sepekovskému zapůjčili, aby si je prohlédl. Před domem se setkali s paní, od které se dozvěděli, že prokurista Sepekovský předchozí den večer odjel pryč. Když policie otevřela byt, zjistili zástupci obou firem, že jejich šperky zmizely a s nimi i prokurista Sepekovský. Zároveň zmizela i poměrně velká hotovost

---

¹⁸ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s.7. ISBN 80-205-0190-8.

z pokladny obchodního domu Halánek a spol. Celková škoda představovala přibližně půl milionu. Bohužel nebylo svědků, kteří by věděli, kam prokurista Sepekovský odjel.

Po nějaké době, se policii ozval svědek Rudolf, který pracoval v mezinárodním vlaku, a sdělil policii, že se Sepekovským jel určitě do Itálie. Ve vlaku se totiž setkal s mužem, který si po příjezdu do Itálie koupil limonádu, a pro čtyřicet haléřů se pohádal s prodejcem. Proto si Sepekovského svědek Rudolf zapamatoval. Vacátkovi se podařilo navázat komunikaci s italskou policií, ale dozvěděl se, že Sepekovský požádal o azyl. Po nějaké době došlo v Itálii k zemětřesení, kterého se Sepekovský velmi bál, a tak poslal vrchnímu radovi Vacátkovi telegram, ve kterém žádal o převezení do věznice do Prahy. Tak rada Vacátka vyřešil i tento případ s defraudací.

5.6 VRAH

„Vrah je krátké, hrozné slovo, jako krátký a hrozný je osud toho, kde je nosí.“¹⁹

Příběh Vrah se odehrává během pozdního léta v lese na Závisti u Zbraslavi. Obětí byla mladá dívka Milada, která byla zastřelena z bezprostřední blízkosti do boku. Z počátku se strážmistr Roštlapil domníval, že se jedná o jasný případ, protože se našla vystřelená nábojnice, ale opak byl pravdou. Případ se po dlouhém vyšetřování dostal až k vrchnímu radovi Vacátkovi, který měl tento případ vyšetřit a uzavřít. Během vyšetřování se dozvídáme, že mrtvá dívka byla švadlena a do Davle jezdila do práce. Hlavním podezřelým z vraždy byl pan Roula, se kterým Milada občas jezdila z práce domů, ale policie mu nic nemohla dokázat, a tak byl propuštěn. Do vyšetřování se zapojil i strážmistr Kostrhoun, který začal pátrat mezi rybáři u řeky blízko lesa, ve kterém našli mrtvou Miladu. Během vyšetřování oznámil závodčí, že u silnice na Břežany, tedy nedaleko od místa, kde našli Miladu, našel mrtvého muže, kterého někdo zastřelil. Jednalo se o stejnou nábojnici, kterou byla zabita Milada. A aby toho nebylo málo, v pondělí další týden byla nalezena další mrtvá žena, zabita stejným způsobem. Léto pomalu končilo a případ stále nebyl objasněn. Jednoho dne, kdy byl strážmistr Jedlička na Karlově, uviděl ženu, která mu běžela oznámit, že u stráně leží opilec. Když strážmistr došel k opilci, zjistil, že má střelné zranění, ale že ještě

---

¹⁹ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s.7. ISBN 80-205-0190-8.

žije. Postřelený muž, Josef Pírko, umíral několik dní. Na komisařství zjistili, že zbraň, kterou našli u mrtvého muže, je tatáž zbraň, kterou byli zastřeleni i ostatní oběti. Muž byl psychicky nemocný, a protože les, ve kterém vraždil, hlídali strážníci, nemohl zde dále vraždit, a proto se opil a pistolí se střelil. „Umíral několik dní, u jeho postele se střídali páni ze čtyřky, ale dozvěděli se toho jen málo. Lékaři bojovali marně o jeho život. Ostatně jaký boj: měl být zachráněn pro oprátku nebo pro doživotní celu v blázinci. Smrt nakonec zakončila moudře celý případ.“²⁰

V tomto příběhu se objevila i postava štábního strážmistra Kostrhouna/Kostrouna. Nemá zde velký prostor, ale při důkladném pročtení prvního vydání jsem zjistila, že až do stránky 125, což je konec příběhu, se tato postava jmenuje Kostrhoun. „V tom jsou, jak se říká, erotický motivy, prohlásil pevně strážmistr Roštlapil a štábní strážmistr Kostrhoun dodal, že to má na svědomí někdo z těch rybářů, co se potloukají po březích Vltavy.“²¹ Na konci příběhu v prvním vydání, je ale uvedeno jméno Kostroun. „Pan štábní strážmistr Kostroun chodil po břehu Vltavy a čekal na povýšení.“²² Přičemž v souborném vydání se tato postava jmenuje Kostrhoun. Domnívám se, že se jedná o chybné přepsání jména.

5.7 PŘÍSAHA

„Přísaha se odjakživa těší úctě, takže není důvodu, aby se k ní policie chovala přezíravě, pokud se ovšem nepřesvědčí, že je všechno docela jinak.“²³

Jednoho dne na komisařství, u vrchního rady Vacátka, zazvonil telefon, volal mu strážmistr, který na popud domovnice, u které bydlel pan Adolf Zeman, zavolal vrchnímu radovi Vacátkovi, že v bytě u Zemana je podivný nasládlý pach a pana Zemana již tři týdny nikdo neviděl. Rada Vacátka hned pochopil, že se jedná nejspíše o pach mrtvého člověka. Když pánové ze Čtyřky dorazili do bytu, našli v zastlané posteli mrtvého muže, pana Adolfa Zemana. Do vyšetřování se pustil detektiv Mrázek se svým psem, křížencem Kokim. Během

---

²⁰ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 121. ISBN 80-205-0190-8.

²¹ MAREK, Jiří. *Panoptikum starých kriminálních příběhů*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta 1968. Počet stran 252. Edice „13“, svazek 19. Str.115

²² MAREK, Jiří. *Panoptikum starých kriminálních příběhů*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta 1968. Počet stran 252. Edice „13“, svazek 19. Str.125

²³ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 7. ISBN 80-205-0190-8.

vyšetřování detektiv Mrázek zjistil, že Adolf Zeman chtěl zakoupit dům na venkově, měl na vkladní knížce našetřeno dvaadvacet tisíc korun, které chtěl investovat. Tento případ detektivu Mrázkovi připomněl starý případ, vyndal si z archivu starý spis Anežky Vlkové, sňatkové podvodnice, která se již dříve pokusila pro peníze zabít pana Koudelku, a vydal se za ní. Bydlela se svojí nemocnou dcerou v malém bytě, detektiv Mrázek ji vzal na komisařství a Anežka Vlková nakonec přiznala, že pana Zemana zná, ale přísahala na smrt své dcery ležící v posteli, že jej nezabila. Vraždu Adolfa Zemana jí nakonec detektivové prokázali. Motiv byl úplně stejný jako v případě pana Koudelky. Detektiv Mrázek se zeptal Anežky Vlkové, jestli se nebála přísahat na smrt své dcery. Nebála. Dcera ležela na „kanapi“ a nikoliv na posteli. I tak silná může být přísaha na život svého dítěte.

5.8 OTISK PRSTŮ

„Otisk prstů je důkazem pro soud a podle otisku prstu jsou lidé odsuzováni do žaláře i na šibenici. Pošetile si počíná, kdo sobě umane otrásati vědou zvanou daktyloskopie.“²⁴

V městě Jihlavě došlo k vyloupení trezoru v jisté německé firmě. Případ dostal na starost nadporučík Patejdl, který kvůli vypjaté politické situaci nesměl ani náznakem naznačit, že by neuměl německy, protože majitel byl německé národnosti. Policisté na střepe z okenní tabulky našli otisk prstu, který poslali do Prahy, aby zjistili, komu patřil. V Praze zjistili, že osoba, které patřil, kasař Pecháček, se momentálně nachází ve vězení, a tudíž nemohl tento čin spáchat. Tato situace způsobila, že policejní prezident si do Prahy pozval všechny zúčastněné a začala probíhat živá diskuse o daktyloskopii, neboť prokázalo-li by se, že jsou dva lidé, kteří mají stejné otisky, nelze daktyloskopii považovat za přesnou.

Zde se můžeme setkat se vzpomínkou na radu Knotka, který těmto metodám nevěřil, věřil na náhodu a „čuch“.

Závodčí Tumpach ale zjistil, že sklo, na kterém byly otisky, má jinou tloušťku, a tedy pochází z jiné okenní tabulky. Toto tvrzení dokazuje, že daktyloskopie je tedy přesná. Detektivové později zjistí, že s kasařem Pecháčkem ve věznici na Borech pobýval ještě Kamil Novák. Pecháček se s Novákem domluvili, že Novák vypáčí trezor a na místě činu položí

---

²⁴ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 7-8. ISBN 80-205-0190-8.

Pecháčkovy otisky prstů jako pomstu za jeho poslední „vloupačku“, kterou mu policie dokázala pomocí daktyloskopie.^{25 26}

5.9 LADY MACBETHOVÁ Z VINOHRAD

„Lady Macbethová z Vinohrad není napsána podle pana Shakespeara, ale podle skutečnosti. Autora omlouvá pouze to, že i pan Shakespeare psal své hry podle skutečnosti.“²⁷

Tento příběh se odehrává na jaře na Vinohradském náměstí u Muzea, kde se jednoho jarního dne prochází muž, který najednou spadne a ztratí vědomí. Tento vysoce postavený muž pracoval na sekci ministerstva veřejných prací. Strážník, který mu zavolal sanitku, šel nešťastnou událost ohlásit jeho manželce, která se hned dalšího dne vydala do nemocnice svého manžela navštívit. Od lékaře se dozvěděla, že její manžel byl otráven olovem, a tedy se jedná o trestný čin, který je třeba nahlásit policii. Případ dostal na starost detektiv Brůžek. Detektiv Brůžek začal vyšetřování v kanceláři na ministerstvu veřejných prací, kde ho přivítala sekretářka. Veškeré víno a doutníky, které zde našel, naložil a odvezl pánům na Čtyřku. Další den přišly výsledky z laboratoře, které potvrdily, že ani víno, ani doutníky nebyly otráveny olovem. Pozornost detektivů se tedy obrátila na manželku. Detektiv Brůžek poslal do jejich bytu strážníky, aby vzali vzorky maleb ze zdí, detektiva Brůžka napadlo, že olovo může pocházet z omítky na zdech. Jeden ze strážníků si v koupelně všiml zubního kartáčku, který byl špinavý, byla na něm olovnatá běloba, která zapříčinila špínu na zubním kartáčku. Detektiv Brůžek z otravy muže obvinil jeho manželku, která tento jed nepoužila poprvé. První obětí se stal její strýc, který jí nechtěl povolit sňatek. Žena skončila v sanatoriu pro duševně choré, kde ji navštěvovali dva muži. *„Dívala se na ně vždycky překvapeně, jako by nemohla pochopit, že jsou pořád na živu“²⁸*

---

²⁵ V Praze od roku 1891 koncipista František Protivenský pokusně snímal otisky prstů vězňů pro studijní účely a od roku 1903 na své náklady pořizoval daktyloskopické otisky a zakládal je do soukromé sbírky. Dne 9. 9. 1908 byla v českých zemích oficiálně zavedena daktyloskopie jako jediný identifikační prostředek.

²⁶ Policie České republiky [online]. Kriminalistický ústav. *Kriminalistická daktyloskopie*. © 2021 [cit. 10.2.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kriminalisticka-daktyloskopie-266095.aspx>

²⁷ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 8. ISBN 80-205-0190-8.

²⁸ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 165. ISBN 80-205-0190-8.

5.10 MALÝ A VELKÝ

„Malý a velký ukazuje, že se protivy přitahují a že policie se může octnout ve svízelné situaci, když hledá pachatele podle tváře.“²⁹

V tomto příběhu, který se odehrál v malém zlatnickém krámku na Karlově náměstí naproti soudu, se odehraje vražda pana Rynholce, majitele krámku. Po výslechu svědků se dozvídáme, že hlavními podezřelými jsou dva muži, jeden velký a druhý malý. Detektivům se ozve taxikář, který tyto dva muže odvezl do Berouna. Malého muže popsal jako člověka, jehož pleť byla do žlutá či hnědá, připomínal mu svými rysy Japonce. Detektiv Bouše dodal, že se nejspíše jedná o osobu, které se v pražské galerce přezdívá Čum-sem, vlastním jménem Božek. A podle popisu velkého muže se nejspíše jedná o Valínka. Detektivové zjistili, že jeden muž nastoupil do vlaku směr Praha a druhý jel do Plzně. Malý muž, Božek, sedl do vlaku směr Praha, kde se nacházela skupina japonského tenisového mužstva, která popletka detektivy Brůžka a Mrázka, kteří ho mezi ostatními Japonci nemohli najít. Mezitím se mezinárodní rychlík Praha-Paříž přiblížil k Plzni. policie obsadila v Plzni nádraží a kontrolovala každého, kdo opustil vlak. Všimli si zde i velkého muže, který před nimi začal utíkat. Muž byl ozbrojený a střílel po mužích, kteří ho pronásledovali. Valínek běžel po trati směrem z města ven. Jediný, kdo měl nabitou pistoli, byl poručík, který na Valínka, který byl u lesa, zamířil a střílel ho do kolene.

Večer v jedné hospodě na Žižkově, byl policií chycen i Božek. Tak byli dopadeni zloději a vrazi zlatníka Rynholce.

5.11 ARCIVÉVODA

„Arcivévoda oslní vždycky vznešenou společnost, a je-li mlád, získá i srdce krásných dam. Srdce policie ovšem nezíská, dělej co dělej.“³⁰

---

²⁹ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 8. ISBN 80-205-0190-8.

³⁰ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 8. ISBN 80-205-0190-8.

Hlavní postavou tohoto příběhu je mladý muž, Leopold Pergler, který na počátku tohoto případu odchází z domova. Jeho otec, Leopold Pergler starší, vlastní obchod se střížným zbožím. Po hádce otce a syna, Leopold Pergler mladší opouští svůj rodný dům. Leopold zamířil do kavárny, kde se setkal s mužem Kekulem, který si mladého muže velmi pozorně prohlížel a došel k závěru, že je velmi podobný habsburskému rodu. Kekuleho napadlo, že by se Leopold Pergler mohl vydávat za člena habsburského rodu, který by využíval šlechtických výhod, a za peníze by navštěvoval vysoce postavené osoby, které by byly nadšené z toho, že mohou například povečeřet se šlechticem. Z Leopolda Perglera se stal arcivévoda Leopold z Modeny, Este, Carrary a Gustally. Úkolem mladého Leopolda bude vybírat příspěvky a vypůjčovat si peníze na šlechtické rody. První návštěva, kterou Leopold podnikl, byla do Rakouska na malý zámek Auburg, kde se kněžna Františka Paula Lobkovicová pravidelně setkávala se členy rodiny a dalšími příbuznými. Na této návštěvě udělal Leopold velmi dobrý dojem, a tím jeho cestování po urozených a bohatých příbuzných teprve začalo. V Belgii se seznámil s jistým Wilhelmem Hohenzollernem, se kterým ještě téhož večera šel do hotelu Adlon, kde se společně opili. K ránu, když byli oba velmi opilí, začali vzpomínat na domov, dopadlo to tak, že se Leopold přiznal, kdo je a Wilhelm odpověděl, že také není tím, za koho se vydává, ale jmenuje se Karel Petrásek. Po jisté době se objevily problémy, našla se celá řada nevěst, které by si mladého Habsburka rády vzaly. Leopold toto rozhodnutí co nejdéle oddaloval, protože neměl platné občanské dokumenty, v dokumentech byl stále veden jako Leopold Pergner. Jeho sekretáře, pana Kekuleho, napadlo, že bude nejlepší řešení, když se na nějaký čas stáhnou. Leopold vyrazil na výlet do Prahy, a ten se mu stal osudným. V době jeho návštěvy v Praze tam zamířil i egyptský král Fuad. Jelikož se jednalo o velkou slávu, nenechali si jí ujít ani kapsáři, ani pánové ze Čtyřky Shodou náhodou rada Vacátka Leopolda zatknul. Při kontrole zjistil, o koho se ve skutečnosti jednalo a Leopolda čekal trest. Po skončení trestu byl Leopold donucen opustit Prahu. V tu chvíli ubyl člen mocenského rodu, ale domů, do obchodu se střížným zbožím, se vrátil ztracený syn Leopolda Pergnera staršího.

5.12 ŠPION

„Špion je povolání starobylé a jaksi věčné, jako je věčný boj proti němu, zvláště když se vede tak starobylými prostředky, jaké má k dispozici pan rada Vacátko.“³¹

Příběh, ve kterém zloděj Laburda ukradne aktovku, která mu přinese pouze starosti. Laburda si v čekárně na letišti všiml muže, který u sebe měl aktovku a domníval se, že v ní budou peníze, a tak ji ukradl. Když s aktovkou utekl dostatečně daleko, zjistil, že v ní nejsou žádné peníze, ale spis s názvem tajné. Laburda se vylekal a přemýšlel, co s aktovkou udělá. Nejrozumnějším nápadem bylo podle něj aktovku donést na policii. Policie začala vyšetřování. Jednalo se o tajné informace o ozbrojených složkách, o které mělo Německo zájem. V kanceláři letecké společnosti zazvonil telefon, kdosi volal z Drážďan a ptal se, jestli se nenašla aktovka. Slečna, která telefonovala odpověděla, že se nějaká aktovka našla a zeptala se, na jaké jméno si ji pán vyzvedne. Tímto chytrým krokem slečna zjistila, že se jedná o pana Filouse, který ukradl plány k mobilizaci. Rada Vacátko si vzpomněl na vrchního radu Knotka. *„Můj předchůdce, pan vrchní rada Knotek, vždycky říkal, že bez náhody by se vůbec nedalo žít. Nakonec se člověk i zcela náhodou narodí.“³²* V tu chvíli se v ulici objevilo auto, ve kterém přijel pan Filous. Kapitán Filous si všiml policie a dal se na útěk. Vběhl do domu a utíkal k půdě, kde byl nakonec policií chycen. Když kapitán Filous utíkal, vytrhl ze svého pasu tři stránky, které snědl, aby se už nikdo nedozvěděl, kolikrát s tajnými dokumenty vycestoval.

5.13 SPRAVEDLNOST

„Spravedlnost je to nejvznešenější, čeho člověk může na tomto světě dosáhnout, leč nemusí mu to být vždy ku prospěch, jak jasně dokazuje právě náš příběh.“³³

Tento příběh se zabývá soudem Erika Jochanaan Hanussena, který se živil jako jasnovidec. Jasnovidec povídá o všech místech, která navštívil. Jeho příběh začíná v Rakousku, kdy k němu přišel muž, který chtěl sestavit horoskop. Z popisu muže jsem

---

³¹ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 8. ISBN 80-205-0190-8.

³² MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 8224-225. ISBN 80-205-0190-8.

³³ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 8. ISBN 80-205-0190-8.

pochopila, že se jednalo o Adolfa Hitlera, během druhé světové války vůdce Třetí říše. Hanussen, hnán touhou, podle mého názoru po bohatství a obdivu, se rozhodl, že si podá přihlášku do nacionálně socialistické strany, kterou vedl Adolf Hitler. Při kontrole přihlášky zjistili, že Hanussen se jmenuje Hermann Steinschneider a je žid. Jak praví autor Jiří Marek ve své knize Panoptikum: *„Po nějaké době byl Hanussen nalezen mrtvý, tenkrát umíralo moc lidí a nikdo vraha neusvědčil, i když všichni věděli kdo to je.“*⁶

František Buriánek napsal: *„To jen poslední povídka první knihy, nazvaná Spravedlnost a sahající až do doby Hitlera, přináší skeptické zamyšlení nad problémem justičním, nad problematikou soudu, soudcovského rozhodnutí.“*³⁴

---

³⁴ BURIÁNEK, František. *Jiří Marek*. Praha: Československý spisovatel, 1984. s 100.

6 KNIHA DRUHÁ, PANOPTIKUM HŘÍŠNÝCH LIDÍ

Ve druhé knize nalezneme celkem dvanáct detektivních případů. Setkáme se zde se silným německým vlivem, který se týkal i našich pánů detektivů.

6.1 PŘÍBĚH Z DOVOLENÉ

„Příběh z dovolené obsahuje v sobě méně letní pohody a více záhad, než by letnímu času příslušelo, takže o rekreaci u vody a v klínu hor nemůže být ani řeč.“³⁵

Tento příběh se stal detektivu Boušemu, který se svou manželkou a synem vyrazil na dovolenou do hor, nedaleko německých hranic. Hlavním cílem této dovolené bylo, aby se syn detektiva Bouše naučil plyně německy, a pan Bouše, aby byl vzdálen od svých případů. Detektiv Bouše se zde ale velmi nudil, jedinými problémy, které zde byly, bylo šíření nacistických letáků a srazy henleinovské mládeže, nic pro pana Bouše. Detektiv Bouše se nudil do té doby, než našel v lese za obcí, ve které pobývali, starý zámeček, který ho začal zajímat. Když se Bouše svěřil vrchnímu strážmistovi, ten mu pověděl, že tam bydlí německý občan Poltz společně se šilhavým Seplem a vyrábějí zde hole. Zmínka o holých nadchla detektiva Bouše, hned si vzpomněl na radu Vacátka, který rád nosil hole. Napadlo ho, že zajde do té firmy a nějakou hůl zakoupí. Když se na konci své dovolené vypravil za panem Poltzem, který ho velmi nepříjemně přivítal, oznámil mu, že hole sice vyrábí, ale neprodávají je. Při odchodu z budovy si detektiv Bouše všiml úzkokolejné dráhy, která vedla do budovy, rozhodl se, že se po ní vydá. Došel k nádraží, kde se od železničáře dozvěděl, že pan Poltz a šilhavý Sepl vozí něco v sudech. Tímto zážitkem skončila panu Boušemu letní dovolená. Nedlouho po návratu z dovolené vypukla lihová aféra.^{36 37} Pan Bouše si vzpomněl na léto, na dovolenou, kde si všiml tajemného zámečku, ve kterém se cosi divného odehrávalo. Rozhodl se, že se tam znovu vypraví, a zjistí, co se tam děje. Jeho první kroky vedly na nádraží, kde se zeptal železničáře, co nového se zde odehrává. Poté se rozhodl vydat

---

³⁵ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 8. ISBN 80-205-0190-8.

³⁶ V létě 1923 přijala Švehlova vláda nařízení o přechodném hospodaření s lihem, kterým svěřila správu lihovarnického průmyslu soukromé Společnosti pro zpeněžení lihu. Společnost, jejímiž podílníky byly organizace sdružující většinu lihových výrobců v tehdejší Československu, se díky tomu ocitla v pozici lihového monopolu.

³⁷ Theses.cz [online]. Jan Vodička. *Analýza korupce v lihovarnictví za první republiky*. Publikováno: 11. 3. 2015 [cit. 11. 2. 2022]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/hoo4zd/?lang=en>

k zámečku, ale udělal chybu, všiml si ho šilhavý Sepl. Detektiv Bouše se rozhodl, že počká na noc, a poté se vypraví do tajemného objektu. Po setmění se detektiv Bouše vydal na obhlídku, objevil malá dvířka, kterými se dostal do budovy. Když popošel několik metrů, dvířka se za ním zavřela a kdosi je zamknul. Pokračoval v cestě dále, když ho najednou někdo trefil do ruky a pan Bouše spadl ze schodů dolů. Když se probral, začal hledat východ, našel dveře, kterými se dostal na dvorek, kde na něj čekala velká doga, dal se tedy na útěk, přešel plot a omdlel. Když se probral, došel na policejní stanici, kde tuto situaci nahlásil. Strážmistr se vydal s detektivem Boušem zpět do zámečku. Páni Poltz i Sepl byli z návštěvy policie velmi překvapení, nicméně, policii pustit na pozemek museli. Při prohlídce objektu se dal Sepl na útěk, běžel zapálit důkazy, věděl, že strážmistr i detektiv Bouše přišli na to, že pálí načerno alkohol. V tu chvíli začala budova hořet.

6.2 SLUNEČNÍ LÁZNĚ

„Sluneční lázně jsou zdravé na kůži, nervy i revmatické bolesti, ale jakmile se v nich najde mrtvola, vrhají i léčebné sluneční paprsky nebezpečné stíny.“³⁸

Mrtvou ženu ve slunečních lázních objevila lázeňská, paní Šulcová. Na místo byla ihned přivolána policie včetně pánů detektivů Mrázka a Brůžka. Mrtvá žena, paní Winterová, byla zastřelena, ale střelbu nikdo ze zaměstnanců neslyšel. Dalšího dne, se detektiv Mrázek a pan Bouše vydali za manželem mrtvé ženy. Pan Winter byl přesvědčený o tom, že jeho žena utekla za milencem, do kterého se zamilovala, ale neznal jeho jméno. Detektiv Brůžek byl více úspěšný, ve slunečních lázních se mu podařilo zjistit jméno milence, se kterým chtěla paní Winterová žít. Jednalo se o Jana Rákose ze Smíchova. O vraždě své milenky, stejně jako pan Winter, nevěděl, v tu dobu ležel doma s horečkou. Když se detektivové vrátili zpět na komisařství, čekala tam na ně zpráva od soudního lékaře, ve které stálo, že paní Winterová byla těhotná. Tuto okolnost nevěděl ani její manžel, ani její milenec. Detektivové museli začít vyšetřovat od začátku. Vrchního radu Vacátka napadlo, že se pánové obléknou do civilu a půjdou do lázní, kde se budou prezentovat jako zcela běžní návštěvníci slunečních lázní. Detektivové si všimli, že je otevřené střešní okno, napadlo je, že vylezou na střechu a podívají se tam. Zjistili, že ze stromu, který je vedle slunečních lázní, je vidět již zmíněné

---

³⁸ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 8. ISBN 80-205-0190-8.

okno, a tudíž paní Winterovou mohl zastřelit kdokoliv ze stromu. Pán Šulc, lázeňský, si vzpomněl, že na tom stromě viděl mladého muže, který bydlí nedaleko lázní. Jednalo se o postiženého chlapce, kterému otec koupil vzduchovku na střílení ptáků. Později se prokázalo, že tento chlapec zcizil otci malorážku, kterou paní Winterovou zastřelil.

6.3 OTEC GORIOT ZE ZÁBĚHLIC

„Otec Goriot ze Záběhlic je příběhem lásky otcovské, jejíž nezměrné hlubiny dojmou mladého policejního úředníka tak, že se z vyšetřovatele změní v mstitele.“³⁹

Nedaleko potoka Botiče našel zahradník mrtvého muže. Hlavu měl ponořenou do vody a měl rozbitou hlavu. Z počátku tento případ vypadal jako vražda, ale později se ukázalo, že se přeci jen může jednat o sebevraždu. Mrtvým mužem byl Alois Rohlíček, který pracoval v nedaleké továrně, a měl na starosti přenos peněz z banky do továrny. Pan Rohlíček v této továrně pracoval již dvacet let a jednalo se o spolehlivého pracovníka. Když páni detektivové oznámili jeho manželce a dceři hrůzný čin, překvapilo je, že byly zaražené, ale neplakala ani jedna z nich. Dozvěděli se od nich, že Alois Rohlíček byl velmi nemocný, měl rakovinu, kterou v té době nešlo vyléčit. Detektivům se na té údajné vraždě pana Rohlíčka cosi nezdálo. Zjistili, že pan Rohlíček před smrtí poslal peníze své sestře paní Marii Rejnošové do Bratislavy, a poté spáchal sebevraždu. Chtěl po sobě něco své rodině zanechat, a proto ho napadlo, že peníze pošle své sestře, u ní by je policie nikdy nenašla, a paní Rejnošová, by je po pohřbu předala manželce a dceři Magdě. Když vrchní rada Vacátko tuto informaci sdělil paní Rohlíčkové a Magdě, začaly obě plakat. *Nejdřív se rozplakala dcera a po ní matka. Plakaly dlouho a usedavě, dívajíce se mezi slzami na peníze. A já jsem si dobře vzpomněl, že když dostaly zprávu o Rohlíčkově smrti, neuronila žádná ani slzičku.“⁴⁰*

---

³⁹ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 8. ISBN 80-205-0190-8.

⁴⁰ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 316. ISBN 80-205-0190-8.

6.4 VRAŽDA V HOTELU

„Vražda v hotelu nesmí samozřejmě ohrozit provoz podniku ani dobrou pověst pražské policie, kterážto dvě hlediska bývá prožlukle těžké spojit.“⁴¹

Tento příběh se odehrál v hotelu Palace-Grand, ředitel tohoto hotelu navštívil radu Vacátka a oznámil mu, že se v hotelu stala vražda. V hotelovém pokoji byla nalezena mladá mrtvá žena. Ředitel prosil radu Vacátka, aby případ vyšetřil, ale zároveň jej žádal, aby se nikdo z ubytovaných hostů nedozvěděl, co se zde stalo, protože by ztratil klientelu, musí dbát na dobré jméno hotelu. Mrtvou ženou byla paní Matoušová, kterou objevil její manžel již mrtvou v koupelně. Při vyšetřování detektivové zjistili, že manželé Matoušovi vyrazili společně s přáteli, manželi Janíkovi, na výlet do Prahy. Během vyšetřování vraždy paní Matoušové, detektivové zjistili, že paní Matoušová měla milostný poměr s panem Janíkem a pan Matouš zase milostný poměr s paní Janíkovou. Jednalo se o jakýsi milostný čtverec mezi manželskými páry. Panu Matoušovi rada Vacátka prokázal, že svoji ženu zabil-žártil totiž na pana Janíka i na další muže, se kterými paní Matoušová „koketovala“.

6.5 VE HŘE JE DRAGON

„Ve hře je dragoun – a to dragoun nikoli všelijaký, ale mladý a sličný, navíc pak je v té hře i četnický strážmistr a jeho dcera, jakož i vše, co k malému městu patří, tedy – životní pohoda, dobrá pověst, jež přichází vniveč.“⁴²

Na počátku tohoto příběhu se setkáme s postavou mladého muže, pana Zdeňka Morávka, který byl v pluku českých dragounů. Dozvídáme se, že dragouni v nově obnoveném pluku českých dragounů byli oblečeni v červených „rajtkách“ a žlutých výložkách. Na náměstí se Morávek potkal s vrchním strážmistrem Zdychyncem, který ho seznámil se svojí ženou a s dcerou Zdeňkou. Při odchodu z náměstí vrchní strážmistr Zdychytec potkal muže, který měl na hlavě slamák, jednalo se o detektiva Bouše, který zde pobýval na letním bytě. O týden později závodčí Šourek oznámil, že se stala loupežná vražda v Alšově ulici 93 u paní Zuzánkové. Vrchní strážmistr Zdychytec se pustil do vyšetřování

---

⁴¹ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 8. ISBN 80-205-0190-8.

⁴² MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 8. ISBN 80-205-0190-8.

zločinu. Strážmistr si při prohlídce zahrádky za domem, kde se stala vražda, všiml, že jsou tam pošlapané květiny, tam také našel otisk boty. Nedaleko zahrady stál domek, ve kterém bydleli manželé Kostkovi a s nimi i starý pan Kostka. Když starého pána vyslechl, zjistil, že muž viděl, jak včera někdo lezl přes plot od paní Zuzánkové. Pan Kostka si vzpomněl, že na postavě, která plot přelézala, viděl dragounské rajtky. Vrchní strážmistr Zdychynec si hned vzpomněl na dragouna Zdeňka Morávka, který měl v neděli volno, a tudíž nebyl v kasárnách a nemá alibi. Vrchní strážmistr zašel za detektivem Boušem, kterému se šel svěřit se svým problémem, nevěřil, že by Zdeněk Morávek zavraždil paní Zuzánkovou. Detektiva Bouše napadlo, jak ověřit výpověď starého pana Kostky. Vrchní strážmistr Zdychynec sehnal stejně červenou spodničku a když byla tma, pověsili ji na stejný plot, kudy lezl vrah, poodešli několik metrů a zjistili, že se barva nedá rozeznat. O dva dny později vrchní strážmistr Zdychynec tuto vraždu objasnil, vrahem byl synovec paní Zuzánkové, který pracoval u cirkusu a zabil ji kvůli penězům.

6.6 PĚNIČKA A PARAPLÍČKO

„Pěnička a Paraplíčko – romance o lásce jednoho kasaře a holky z ulice, zpívaná při harmonice v hospodě u Bansethů k poučení všech, kdo pochybují o lidské dobrotivosti.“⁴³

Jednoho dne ráno detektiv Brůžek nahlásil vrchnímu radovi Vacátkovi, že byl propuštěn z litoměřické věznice kasař Josef Pěnička, který se podle detektiva Brůžka bude chtít vrátit do Prahy, kde má svojí přítelkyni zvanou Paraplíčko. Mezitím Josef Pěnička skutečně přijel do Prahy a rozhodl se, že půjde za Ančou, zvanou Paraplíčko. Navštívil paní, u které bydlel a domluvil se s ní, že by si pokoj i nadále pronajímal. Od paní bytné zjistil, že se Anča odstěhovala a s věcmi jí pomáhal Adolf Toufar. Večer v pohostinství u Bansethů se od kamaráda Mlíka dozví, že se Anča vrátila k prostituci. Mlíko sehnal Pěničkovi práci, měl roznášet uhlí. Když ale byla nalezena mrtvola Adolfa Toufara u vltavského jezu začal se příběh zamotávat, Anča zvaná Paraplíčko totiž policistům pověděla, že ho zabil Pěnička. Když Pěnička večer přišel do lokálu U pavouka, všichni utichli. Přišel za ním jenom Mlíko, který mu oznámil, že ví, co udělal, a že mu nikdo nepomůže, s vraždou nechtějí mít nic společného. Když šel ke své bytné, pochopil, že je u něj policie, rozhodl se, že uteče na půdu.

---

⁴³ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 8-9. ISBN 80-205-0190-8.

Policie se vydala za ním, a zde došlo k přestřelce, která neměla vítěze. Po přestřelce šel vyjednávat sám vrchní rada Vacátko, vyzval Pěničku, aby si spolu na půdě popovídali. Vrchní rada Vacátko se zeptal Pěničky, jak to celé bylo, proč zabil Toufara. Pěnička se přiznal a řekl radu Vacátkovi, že šel za Toufarem a chtěl, aby mu vrátil jeho věci. Toufar na něj ale zaútočil a Pěnička ho v sebeobraně bodl nožem. Rada Vacátko navrhl Pěničkovi, že by mohli zajít k jeho bytné na kávu, tam se od něj dozvěděl, že se Pěničkovi Toufar přiznal, že vyloupil banku, kde jednoho úředníka banky zabil. Tím se z Pěničky stal velice důležitý svědek. Tyto události, avšak nejvíce otřáslly Ančou zvanou Paraplíčko: *„Odcházeli spolu, Vacátko, policejní rada, a Josef Pěnička, odborný zámečník. Pak jeli pomalu přes Prahu, pan Bouše seděl vedle kočího, a povídali si, že Praha v tenhle čas je hezké město. A nikdo z nich si nevšiml, že na rohu nad Folimankou stála holka a utírala si oči. Měla přes ruku pověšené paraplíčko.“*⁴⁴

6.7 ÚNOS

*„Únos vždy navodí situaci překerní, zvláště pak tam, kde jsou nejisté hranice mezi láskou a výkupným.“*⁴⁵

V tomto příběhu se detektivové zabývali únosem mladé dívky Ludmily Košvancové, jejíž otcem byl továrník Košvanec. Při návštěvě pana Košvance, přišla sekretářka Moravcová, která přinesla dopis, ve kterém bylo napsáno, že pokud chtějí Košvancovi ještě někdy vidět svou dceru Ludmilu, musí zaplatit čtvrt milionu korun. Mladý detektiv Karel se rozhodl, že vyzpovídá ještě jejich služebnou Leopoldu, ale až když nebudou továrníkovi doma. Od ní se dozvěděl, že paní továrníková i pan továrník mají mimomanželský vztah. Další den přišel druhý dopis, ve kterém stálo, že únosce ví o policii, a že peníze má pan Košvanec donést do ulice V průhonu v Michli. Továrník Košvanec se rozhodl, že peníze donese. Mezitím si policie vymyslela taktiku, jak únosce zastaví. Tato akce se bohužel nepodařila utajit, a musela být následně zrušená. Mezitím detektiva Karla napadla myšlenka, že za vším může stát služebná Leopolda. Rozhodl se, že pojedje za matkou

---

⁴⁴ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 385. ISBN 80-205-0190-8.

⁴⁵ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 9. ISBN 80-205-0190-8.

služebné Leopoldy Sukové, když přijel do malé vesnice, našel zde i slečnu Ludmilu Košovancovou. Přiznala se, že utekla kvůli svému otci, který nepřál její lásce s Richardem Motlem, kterého slečna Leopolda vydávala za milence paní továrníkové. Celý příběh skončil nakonec smírem, slečna Ludmila zjistila, že je těhotná a továrník Košťvanec by nikdy nepřipustil, aby byl jeho budoucí zeť ve vězení. A tak byl případ jednou pro vždy uzavřen. Dá se říci, že nakonec vše dobře dopadlo.

6.8 JEDNACÍ ČÍSLO SMRTI

„Jednací číslo smrti mívají nejen staré spisy, na nichž se usadil kancelářský prach, ale i ti, kdož je třídí a jednacím číslem opatřují.“⁴⁶

Jednoho dne ucítil zřízenec Lebeda plyn, který vycházel z kanceláře Karla Šmoka, kterého našel v místnosti už mrtvého. Přivolaní strážníci tento případ uzavřeli jako sebevraždu, všechny důkazy tomu nasvědčovaly. Při soudní pitvě bylo zjištěno, že mrtvý má v zažívacím traktu, a i v krvi, stopy po hypnotiku. Proto tento případ připadl pánům detektivům ze Čtyřky. Rada Vacátko vyslal detektiva Brůžka k mrtvému úředníkovi domů. U pana Šmoka ale nic zajímavého nenašel, a tak se vydal zpět na komisařství. Další kroky detektivů mířily do zaměstnání pana Šmoka. V kanceláři našli sklenici, kde na jejím dně byla bílá usazenina prášku na spaní. Detektivové začali vyslýchat ostatní zaměstnance. Na nic však nepřišli, a tak byl případ odložen.

Na podzim zazvonil telefon, vrchní rada Vacátko oznámil detektivům, že jedou na Malou Stranu. V tom samém úřadě, kde byl nalezen mrtvý pan Šmok, byla nalezena další mrtvola, kterou zabila střešní taška, která spadla ze střechy. Mrtvým mužem byl Ferdinand Výborný, kolega pana Šmoka. To, že se nejedná o náhodu, zjistili detektivové tak, že ve střeše nechyběla žádná nová taška. Rada Vacátko přišel na motiv těchto činů, jednalo se o služební pragmatiku, na vyšší místo se úředník dostane tak, že předchůdce odejde do důchodu nebo zemře. Detektivové přišli na pana Holínka, dokázali mu, že za války udal kancelistu Máchu a pana Kubra. Poté plynem otrávil pana Šmoka, ale ani tak se nestal oficiálem, protože povýšen byl pan Výborný, kterého později také zabil, aby se dostal na

---

⁴⁶ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 9. ISBN 80-205-0190-8.

jeho místo. Pan Holínek začal před policií utíkat, doběhl do Mostecké ulice, kde pochopil, že nemůže utéct, a tak se rozhodl, že svůj život ukončí skokem do Čertovky. Ale ani tento plán mu nevyšel, zachránil ho pan Rousek. „Zachránil jste ho, otče, před utopením akorát pro šibenici.“⁴⁷ Pan Holínek nakonec ve vězeňské nemocnici umírá kvůli zápalu mozku.

6.9 O DOBRÉM SRDCI PANA RADY

„O dobrém srdci pana rady nás poučí, že člověk sám těžko odhadne, co je dobré a co zlé, byť byl tak zkušený jako pan policejní rada Vacátko.“⁴⁸

Jednoho dne udělalo všeobecně pátrací oddělení zásah, a proto bylo celé komisařství plné osob z ledasčeho podezřelých. Jen jedna mladá dívka velmi vynikala nad ostatními, chtěla se dostat dovnitř za svým snoubencem, který byl při zásahu převezen na komisařství. Dívka, které říkali malá Máňa, hledala svého snoubence Václava Housku, pan rada se rozhodl, že Housku, kvůli těhotné dívce pustí.

O několik měsíců později byli páni detektivové přivoláni k místu požáru opravy automobilů, kde na spáleništi bylo nalezeno i ohořelé tělo, jednalo se o tělo hlídače objektu. Detektivové po výslechu majitele opravy zjistili, že došlo k jejímu vykradení, z kanceláří zmizeli psací stroje, kalkulačky a byla vyloupěna i příruční pokladna. Po výslechu svědkyně, se detektivové dozvěděli, že pachatel z místa činu odjel autem, kterým narazil do vstupní branky. Stopy, které detektivové našli, vedly k Václavu Houskovi, muže, pro kterého si před mnoha měsíci přišla na komisařství těhotná dívka.

Mezitím malá Máňa doma našla Houskovu košili od krve, rozhodla se, že půjde na komisařství za vrchním radou Vacátkem, aby mu tento důkaz předala. Rada Vacátko ji i s malou Mařenkou poslal domů. Poté na komisařství přivezli Václava Housku. Jiří Marek jeho příjezd popisuje takto: „*Druhou branou vjížděl do budovy „zelený anton“. Seděl v něm s pouty na ruku Václav Houska řečený Grizzly, vrah, lupič, žhář a špatný manžel i otec.*“⁴⁹

---

⁴⁷ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 438. ISBN 80-205-0190-8.

⁴⁸ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 9. ISBN 80-205-0190-8.

⁴⁹ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s.491. ISBN 80-205-0190-8.

6.10 V TOM STARÉM DOMĚ NA MALÉ STRANĚ

„V tom starém domě na Malé Straně plyne čas krásně a spokojeně, až náhle faleš rozvíří ticho a soukromý detektiv má plné ruce práce.“⁵⁰

Tento příběh se odehrává ve starém domě blízko Karlova mostu. Vypráví o manželském páru Meerkatzových, kteří se sem teprve nedávno přistěhovali a velmi brzy se v této pražské čtvrti stali velmi oblíbenými. Pan Meerkatz jedno dne navštívil detektiva Mrázka, který byl již v důchodu, a proto si mohl zařídit soukromou detektivní kancelář, zda by mohl hlídat jeho ženu, sledovat ji co dělá, a s kým se stýká. Pan Mrázek se pustil do práce, jako vhodné místo ke sledování paní Nelly našel malou hospodu, ze které viděl přímo na byt Meerkatzových. Ve stejné hospodě, ve které pan Mrázek sedával si všiml mladého muže, který sledoval pana Meerkatze. Další den, po odjezdu pana Meerkatze do Drážďan, se detektiv Mrázek rozhodl, že tohoto mladého muže osloví. Zjistil, že muž pracuje pro konkurenční detektivní kancelář a má za úkol hlídat pana Meerkatze, který teď odjel. Pan Mrázek muži nabídl, zda by pro něj nechtěl tento den pracovat.

Druhý den po odjezdu pana Meerkatze šla jeho manželka Nelly na poštu a odtud volala do hotelu Šroubek. Detektiv Mrázek si všechny informace zjistil. Když se vrátila paní Nelly se skrytým doprovodem pana Mrázky, z pošty zpět domů, všiml si pan Mrázek, že po řece přijíždí loďka a na ní muž, Marek Lébl, známý kasař Lebovič z Krakova. V noci byl v bytě manželů Meerkatzových hluk, a proto majitel domu, pan Šnábl, zavolal policii. Policie našla otevřený byt, kde bylo zcela jasné, že ho někdo vyloupil. O několik dní později pana Mrázka navštívil rada Vacátko, který mu přišel sdělit, že pan Meerkatz se jmenuje pravým jménem Arpád Merkácze, který se podílel na rozkradení maďarského korunního pokladu a jeho žena Nelly se jmenuje Nelly Króliková z Krakova a byla nasazena na Merkácze, aby mohla získat ukradený poklad zpět.

V tomto příběhu jsme se setkali s postavou Leboviče z Krakova, se kterým se setkáme i v posledním, největším případě vrchního rady Vacátka, který bude taktéž nastíněn.

---

⁵⁰ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 19910. s. 9. ISBN 80-205-0190-8.

7 KNIHA TŘETÍ, PANOPTIKUM MĚSTA PRAŽSKÉHO

Třetí kniha obsahuje osm detektivních příběhů. Hned v prvním příběhu se vracíme ke vzpomínkám na vrchního radu Knotka, a zároveň si připomeneme začátky detektiva Brůžka na Čtyřce.

7.1 FUNUS

„Funus – to nejsou jen pompes funèbres, ale příběh bezmála dobrodružný, střížený podle rčení, že není funus jako funus.“⁵¹

Tento příběh začíná úmrtím vrchního rady Knotka. Seznámíme se zde s panem Brůžkem, novým detektivem, který přišel na hřbitov, aby se zúčastnil pohřbu vrchního rady. Detektiv Brůžek pohřeb nestihl, ale i tak zašel na hrob. Na hřbitově si všiml muže, který obcházel okolní hroby a kradl z nich květiny. Když vytvořil květinu, vzal ji, a položil ji na hrob rady Knotka. Detektiv Brůžek přistoupil k muži a kondoloval mu, Picmaus mu odpověděl, že není pozůstalí, ale že měl radu Knotka rád. Při odchodu obou mužů ze hřbitova se Picmaus domnívá, že se jedná o kasaře, který si přijel prohlédnout nějaký trezor. Detektiv Brůžek se rozhodl, že takové situace využije, zeptal se Picmause, jestli by ho neseznámil s muži, kteří mají na prodej nějaké zboží, třeba brilianty. Picmaus slíbil, že se poptá, a že se příště sejdou v Jedové chýši. Díky této náhodě se pan Brůžek dozvěděl, že šperky, které byly odcizeny v Berlíně, se přes Polsko dostaly až do Prahy. Domluvil se se společníky Picmause, že pokud bude zboží v pořádku, zaplatí. V tuto chvíli musel říct vrchnímu radu Vacátkovi pravdu, jednalo se o velkou krádež šperků a pan Brůžek byl velmi blízko k nalezení pachatelů. Večer se setkal v parku s Piskáčkem a jeho ochrankou. Jeden z mužů na detektiva Brůžka zaútočil, tento útok byl předem domluvený, muži chtěli panu Brůžkovi sebrat peníze a zboží mu nedat, ale detektiv muže zneškodnil. Pozval Piskáčka do hotelu Merkur, aby zde obchod uzavřeli. Předem domluvené taxi ale nejelo do hotelu, odvezlo muže přímo na komisařství. *„Pan Brůžek pak po celý svůj život nevstoupil do Jedové chýše sám, vždycky v doprovodu*

---

⁵¹ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 9. ISBN 80-205-0190-8.

*některého z pánů inšpektorů. Pro jistotu...*⁵² Tak vyřešil detektiv Brůžek svůj první případ na Čtyřce.

7.2 DĚVČE OD VODY

*„Děvče od vody se mohlo stát hrdinkou vorařské písničky, kdyby se nestalo hrdinkou kriminální zápletky.“*⁵³

Detektivní příběh, který se zabýval vraždou Lídy Válové, třiačtyřicetileté mladé dívky, kterou pan Šimeček jednoho dne z rána našel zavražděnou v jejím pokojíku. Šimeček šel dívku hledat, protože nepřišla do práce. Domníval se, že zaspala. Když vešel do jejího pokojíku, našel ji mrtvou na podlaze, kdosi jí rozbil hlavu, a ještě se jí snažil uškrtit. Případ dostal k vyšetření mladý koncipista, který se hned pustil do šetření. Podezřelých bylo mnoho, mnoho mužů bylo zamilovaných do Lídy Válové, mnoho mužů s ní u plavebního kanálu pracovalo. Vrchního radu Vacátka napadlo, že by se mohli detektivové ještě jednou podívat na místo činu. Když dorazili na místo, všiml si jich účetní Šimáček, který jim sdělil, že onoho osudného dne odcházel z práce dříve, protože si povídal s Lídou Válovou, která mu sdělila, že se může vdávat, že má již našetřené peníze, přesně patnáct tisíc korun. Když se toto detektivové dozvěděli, začali pátrat po vkladní knížce s penězi. Vrchní rada Vacátka poslal do záložny detektiva Brůžka, aby zjistil, zda-li se někdo nepokusil vybrat peníze z vkladní knížky Lídy Válové. Když pan Brůžek přišel do záložny, dozvěděl se, že se nějaký muž pokoušel vybrat peníze z knížky, ale nemohl si vzpomenout na heslo. Detektiv Brůžek vzal pokladního ze záložny k plavebnímu kanálu, a ten tam poznal onoho muže ze záložny, jednalo se o pana Brůhu, který pracoval ve skladu se dřevem. Když si pan Brůha všiml detektiva, dal se na útěk. Podařilo se mu policii utéct, nikdo ho nemohl najít. Až v létě se našla ve slepé ramenu řeky mrtvola muže, jednalo se o Rudolfa Brůhu. Podle vrchního rady Vacátka se jednalo o vraždu, protože ho hledali všichni voraři, aby pomstili smrt Lídu Válovou: *„Já vám řeknu, že ten člověk měl asi moc těžkou smrt. To víte, že sám do té vody nešel. Slídl po něm určitě Vávra a s ním všichni voraři – to není málo! Lidi se dovedou strašně*

---

⁵² MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 538. ISBN 80-205-0190-8.

⁵³ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 9. ISBN 80-205-0190-8.

mstít, když někdo ublíží nevinné holce. No co, nakonec soudní spravedlnost je jenom vznešenější forma msty.“⁵⁴

7.3 BALADA HOKYNÁŘSKÁ

„Balada hokynářská má vše, co správná balada vyžaduje, spád, smutek i nebožtíka. Policie si však přeje, aby především měla pachatele.“⁵⁵

Tento příběh se odehrál na jaře, v březnu, na okraji tehdy právě se rozrůstající Prahy. Jednoho dne, velmi brzo ráno, přiváží pan Pásek panu Heřmanovi mléko. Pan Heřman měl ale svůj obchod stále zavřený, a tak pan Pásek nechal konev s mlékem u vchodu a jel dále, čekal na něj pan Dusil, majitel druhého obchodu v této části Prahy. Další osobou, která navštívila obchod pana Heřmana, byl pekařský učeň Emanuel Krátký. Emanuel přivezl rohlíky, vešel do obchodu, kde zakopnul o tělo mrtvého hokynáře pana Heřmana. Emanuel vyběhnul z obchodu, a co nejrychleji jel na policejní stanici, aby tento hrůzný čin ohlásil. Když na policejní stanici všechno vypověděl, poprosil strážníka, aby ho pustil, musí ještě odvést rohlíky panu Dusilovi.

Případ začal vyšetřovat detektiv Bouše, nejdříve si prohlédl obchod zavražděného obchodníka Heřmana, a poté vyslechl pekařského učně Emanuela. Nic nového ale tato výpověď nepřinesla. Když se později vrátili do obchodu pana Heřmana, našli zde jeho manželku a pána Steina, obchodního zástupce koloniálního zboží. Pan Stein právě přemlouval paní Heřmanovou, aby si obchod ponechala. Když si rada Vacátko prohlédl obchod, všiml si, že pod pultem je závaží. Jedno si s sebou vzal na komisařství a zjistil, že tímto předmětem byl nejspíše zavražděn pan Heřman. Po výslechu pana Steina detektivové zjistili, že se obchodníci Heřman a Dusil neměli rádi, pan Stein každého z nich informoval, co si ten druhý koupil, jaké nové zboží si objednal, a tím oba obchodníky nevědomky rozešťvával. *„Jeden chtěl toho druhého předhonit, co? Jo a ne. Oni spíš, jak jsem rozuměl, chtěli mít oba stejně. Já mám krám, ty máš krám, já mám mouku, ty máš mouku, a když ty*

---

⁵⁴ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 561. ISBN 80-205-0190-8.

⁵⁵ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 9. ISBN 80-205-0190-8.

*budeš mít parcelu, tak já bez ní nemůžu být.*⁵⁶ V této „soutěži“ vyhrál pan Heřman, parcelu koupil, pan Dusil neměl na koupi peníze. Vrchní rada Vacátko po zjištění této informace byl zcela přesvědčený o motivu vraždy. Šel za obchodníkem Dusilem, který se mu přiznal, že pana Heřmana zabil, protože ho předběhl, byl úspěšnější než on.

7.4 PAN RADA V PAŘÍŽI

*„Pan rada v Paříži byl jenom krátce, nicméně dokázal, že česká rozšafnost není ani v mondénním světě k zahzení.“*⁵⁷

V tomto příběhu se rada Vacátko vypravil do Paříže, kde se konal kongres, na kterém se měli sejít vrchní policejní radové z celého světa. Ve stejné době se v Praze v hotelu Tichý na Žižkově konal také kongres, hlavní osobou byl zde, nám již známý, Lebovič z Krakova, kterého napadl velkolepý plán. Cílem tohoto plánu bylo zesměšnit vrchní policejní rady v Paříži, na každého vrchního policejního radu měl být přiřazen jeden kapsář, který ho měl okrást. Potom by tato krádež byla otisknuta v novinách, kde by vyšlo najevo, že vrchní policejní radové se nechali okrást. Lebovič se chtěl ještě pomstít vrchnímu radovi Vacátkovi, rozhodl se, že na něj nasadí ženu Elsu Bayer, se kterou ho v Paříži přistihne i jeho manželka, kterou si tam Lebovič pozve.

S touto ženou se rada Vacátko setkal již ve vlaku do Paříž. Když začal kongres, tak se anglickému a vídeňskému kolegovi ztratily hodinky. Vrchní rada Vacátko pojal podezření, že se na ně kapsáři domluvili, zavolal tedy do Prahy, aby informoval své pány detektivy, kteří mu sdělili důležité informace o kapsářích v Praze. Další den při snídani potkal v hale hotelu slečnu Elsu, která mu sdělila, že se zde také ubytovala, její teta, u které měla bydlet, musela narychlo odjet. Plán Leboviče začal vycházet. Vrchní rada Vacátko ale tušil nějaký nekalý plán. Večer za ním do pokoje v hotelu přišla slečna Elsa, najednou někdo zabušil na dveře, rada Vacátko tušil, že je na něj připravena lest, a tak řekl slečně Else, že se schová na balkoně, ale mezitím přešel do vedlejšího pokoje. Když Lebovič s paní Vacátkovou vešli do pokoje, našli zde jenom slečnu Elsu, najednou se za nimi objevil rada Vacátko s policií.

---

⁵⁶ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 586. ISBN 80-205-0190-8.

⁵⁷ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 9. ISBN 80-205-0190-8.

Lebovič i slečna Elsa byli zatčeni. Tuto válku, kterou Lebovič vyhlásil pařížskému kongresu, prohrál. Další den vyšel v novinách článek, kde bylo napsáno, že vrchní rada Vacátko odhalil spiknutí kasaře Leboviče.

7.5 POTKAT ANDĚLA

„Potkat anděla se nepovede každý den, ale věříme-li, že lidé jsou v podstatě dobří, není to zase tak zcela nemožné.“⁵⁸

Zde se setkáme s postavou Vendelínka Kuby, který se v tomto příběhu oženil se slečnou Karličkou. Vendelín Kuba je obviněn z vyloupení pokladny, která byla vyloupena způsobem, který odpovídal práci Vendelína Kuby. Vrchní rada Vacátko poslal detektiva Brůžka, aby Vendelína Kubu přivedl na komisařství. Detektiv Brůžek našel Vendelína Kubu ve chvíli, kdy se oblékal do tmavého obleku. Pan Brůžek oznámil Kubovi, z čeho je obviněn, a že musí jít s ním na Čtyřku. Vendelín Kuba nechápal, proč za ním detektiv Brůžek přišel, nic neudělal. Poprosil detektiva Brůžka, jestli by mohl jít na smíchovské nádraží, aby vyzvedl svou matku, která mu přijela na svatbu. Detektiv Brůžek souhlasí, ale pod podmínkou, že půjde s ním. Když vyzvedli Kubovu matku, vydali se všichni tři do karlínského bytu, kde na něj čekala nevěsta Karlička a svatebčané. Když tam všichni přišli, Karlička, která byla slepá, poznala, že pan Brůžek není Kubův známý. Detektiv Brůžek se mezitím domluvil s Kubou, že se po svatebním obřadu pro něj vrátí. Když se detektiv Brůžek vrátil na komisařství, potkal zde jenom detektiva Bouše a inspektora Pánka, který zjistil zajímavou informaci o pomocníkovi Vendelína Kuby, tento pomocník se jmenoval Berousek a říkalo se, že si z něj Vendelín Kuba vychovává následníka. Zatímco detektiv Brůžek šel za Vendelínem Kubou na svatbu, detektiv Bouše byl zavolán k případu shořelé kůlny, kde se našlo mrtvé tělo a druhý muž skončil v nemocnici. Detektiv Bouše zjistil, že tito dva muži vyloupili obchod, ze kterého podezřívají Vendelína Kubu. Vrchní rada Vacátko společně s detektivem Boušem šli za Vendelínem Kubou, aby mu řekli, že už ty dva zloděje mají. Vendelín Kuba se přiznal, že tašku s nářadím, pomocí které byl obchod vyloupen, zahodil do rokle jako znamení, že se chce živit poctivě, ale jeho společník Berousek ji vytáhnul a vyloupil s ní obchod.

---

⁵⁸ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 9. ISBN 80-205-0190-8.

7.6 ČAIRE, LAKOVÁ KRABIČKA NA ČAJ

„Čaire, laková krabička na čaj, je věcička drobná, leč krásná, zatímco lidské srdce bývá veliké, leč proradné.“⁵⁹

Jednoho dne doktor Havel přišel do muzea, ve kterém pracoval, a všiml si policie. Paní Korečková sdělila Havlovi, že se v noci kdosi vloupal do muzea, a když zloděj sestupoval po žebříku zpět na zem, uklouzl a zabil se. Tento případ vyšetřoval detektiv Bouše, který se vydal s panem Havlem do jeho kanceláře. Doktor Havel si při prohlídce své sbírky všiml, že chybí nejcennější kus sbírky, čaire, laková krabička na čaj. Úlomky této krabičky našel detektiv Bouše u mrtvého muže. Ředitelem muzea byl pan Janíček, který si nechal doktora Havla zavolat do kanceláře, kde na něj již čekal vrchní rada Vacátko. Rada Vacátko od pana Havla potřeboval zjistit, kdo všechno se orientuje v japonské sbírce umění, což ale doktor Havel nevěděl, ale slíbil, že přijde na komisařství a pokusí se identifikovat mrtvého muže. Když si pan Havel prohlédl fotografie mrtvého muže, oznámil, že mrtvým mužem je Karel Reif, překupník a přítel pana Tomana, vedoucího celého oddělení. Doktora Havla po příchodu zpět do práce napadla myšlenka. U okna, u kterého stál žebřík, ze kterého Karel Reif spadl, stála figurína japonského samuraje se dvěma meči, kopím v ruce a v plné zbroji. Doktora Havla napadlo, že když se postaví za figurínu, mohl by do muže, který lezl po žebříku, strčit kopím a muž by spadl na zem, stejně jako Karel Reif. Ve chvíli, kdy si doktor zkoušel tento manévr, vstoupil do dveří vrchní rada Vacátko. Doktor Havel svůj záměr vrchnímu radovi Vacátkovi vysvětlil, a rada Vacátko s panem Havlem souhlasil. Vrchní rada Vacátko zjistil, že Karel Reif byl milencem Heleny Tomanové, manželky pana Tomana. Helena Tomanová se chtěla rozvést s manželem, aby mohla být se svým milencem, ale ten s ní raději ukončil milostný poměr. Proto se paní Tomanová rozhodla Karla Reifa zabít.

7.7 LETNÍ PŘEHÁŇKA

„Letní přeháňka čistí vzduch, ale promočí až na kůži, takže určit pachatele je pak velmi obtížné.“⁶⁰

---

⁵⁹ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 9. ISBN 80-205-0190-8.

⁶⁰ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 9. ISBN 80-205-0190-8.

Detektiv Mrázek, který byl již nějakou dobu v důchodu, se rozhodl, že navštíví své bývalé kolegy v práci. Bylo parné léto a detektivové přemýšleli u láhve s pivem, jaké případy se v létě nejčastěji stanou. V tu chvíli vstoupil do dveří vrchní rada Vacátko, posadil se k ostatním detektivům, a pokračovali ve vyprávění. Vzpomínání na vrchního radu Knotka přerušil až zvuk telefonu, detektiv Bouše, který sluchátko zvednul, oznámil ostatním detektivům, že blízko Hutí u Záběhlic byla nalezena mrtvá mladá dívka. Přivolaný lékař konstatoval smrt udušením, ale žádnou smrtící ránu nemohl naleznout. Mrtvou dívkou byla jistá Anežka Tichá z Vinohrad, vyučená kadeřnice. Když detektivové vyslechli její kolegyně z továrny na košile, zjistili, že se Anežka Tichá scházela s vojákem Karlem Váňou. Při výslechu Karla Váni se detektiv dozvěděl, že se s ním Anežka Tichá rozešla kvůli ženatému muži. Karel Váňa vůbec nevěděl, že je Anežka mrtvá. Detektiv mezitím zjistil, že Anežky ženatým milencem je pokladník, pan Hnízdo. Pan Hnízda smrt Anežky překvapila stejně jako vojáka Karla Váňu. Na komisařství zamířil detektiv Mrázek, který pustil se „na vlastní pěst“ do vyšetřování a při výslechu svědků se dozvěděl, že blízko místa, kde našli mrtvou Anežku Tichou, při bouřce uhodil do stromu blesk. Vrchní rada Vacátko vyslal pány detektivy na soudní lékařství, aby prohlédli oblečení Anežky Tiché. Na kovových částech našli jasné stopy, které zanechal blesk a Anežka se udusila proto, protože spadla obličejem do kaluže. *„Takže my jsme měli tři pachatele jako vyšítý a on to neudělal nikdo! Vyjevil se upřímně pan Bouše.“*⁶¹

7.8 ATENTÁT NA MINISTERSKÉHO PŘEDSEDU

*„Atentát na ministerského předsedu dokazuje, že víc záleží na tom, v jaké posteli člověk lžhá, než na tom, zdali se něco opravdu stalo nebo ne.“*⁶²

Na začátku tohoto příběhu se seznamujeme s klíčovými postavami, ministerským předsedou a slečnou Aloisií Schánilovou. Začneme příběhem slečny Aloisie, je to mladá slečna, která se živí prostitucí, jednoho dne ji nabídl Antonín Dlouhý nové oblečení, ve

---

⁶¹ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 699. ISBN 80-205-0190-8.

⁶² MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 9. ISBN 80-205-0190-8.

kterém by ji pustili i do lepších barů, kde se setkávají osoby z vyšších kruhů. Aloisii s tímto návrhem souhlasila.

Druhou postavou je ministerský předseda, který se rozhodl, že přijme bankéře pana Harmánka, kterého využíval při hraní na burze, on jako ministerský předseda hrát nemohl. Napadlo ho, že pan Harmánek obchod sjedná, a poté na něj ministerský předseda zavolá přísnou kontrolu, která něco určitě najde, a tím se ho zbaví.

O několik dní později vstoupila slečna Aloisie, již oblečena v nových šatech, do baru Cascade, kde si začala říkat Lulu. Lulu okouzila doktora Eugena Nováka, osobního tajemníka pana ministerského předsedy. Když se chýlil večer ke konci, pozval doktor Novák slečnu Lulu do svého pokoje, Lulu tuto nabídku odmítla s tím, že nemá ráda hotelové pokoje, že dává přednost bytu, ale že doktora Nováka pozve k sobě domu, až si najde lepší bydlení. Když ji doktor Novák odvezl domů, zjistil, v jakých podmínkách Lulu bydlí, tak jí ihned nabídl, že ji zítra přestěhuje. Další den se slečna Lulu stěhovala, doktor Novák pro ni najal byt, který jí bude platit. Doktor Novák měl svůj plán předem vymyšlený, bude si veřejně vydržovat milenku.

Za několik dní se začal po slečně Aloisii shánět detektiv Bouše, několik osob mu povědělo, že nosí bílou kožešinu, která byla ukradena a detektiv Bouše dostal za úkol tento případ vyřešit. Detektiv Bouše ale nemohl slečnu Aloisii nikde najít, a tak případ odložil.

Jednoho dne doktor Novák oznámil Lulu, že potřebuje, aby se seznámila s panem Fejfarem, který byl poslancem republikánské strany. Potřeboval zjistit, co chystá. Mezitím se ale provalila aféra s nakoupeným uhlím na burze, do které byl zapojen ministerský předseda, kterého pan Harmánek podrazil. Doktora Nováka, díky vyprávění příběhů od slečny Lulu, napadlo, že jediným řešením, aby zachránil bezúhonnost ministerského předsedy, je spáchat na něj atentát. Najal muže, který ho bodne dýkou, ale tak, aby mu nic neudělal, a poté útočník uteče. Cílem bylo udělat z ministerského předsedy hrdinu.

Mezitím se ale večer pohádala slečna Lulu s doktorem Novákem, když jí dalšího dne navštívil pan Fejfar, tak mu všechno o atentátu řekla, a za důležité údaje si nechala vystavit šek na deset tisíc korun. Pana Fejfaru napadlo, že když se doktor Novák pokusí spáchat atentát, který nemá vyjít, tak oni udělají naprostý opak. Jejich atentát na ministerského předsedu bude úspěšný.

Mezitím detektiv Bouše Aloisii nalezl. Aloisii detektivovi přiznala, od koho kožešinu získala. Když si detektiv Bouše nechal zavolat Antonína Dlouhého, a řekl mu, že tu kožešinu získali od Aloisie Schánilové, prohlásil, že on není „práskač“, a že se Aloisie shánělo po někom z „galerky“, kdo by byl schopen spáchat atentát na ministerského předsedu. Detektiv Bouše se ihned vydal za vrchním radou Vacátkem, kterému vše vypověděl.

Ve středu, v sedm hodin večer, přišel muž jménem Šmejda, který měl za úkol naoko bodnout ministerského předsedu do hrudníku, ale všiml si vrchního rady Vacátka, který stál opodál, a tak se rozhodl, že raději uteče pryč. V tu chvíli přijelo k domu pana ministerského předsedy tmavé auto, které policie poslala pryč. Auto zajelo za roh, vystoupil z něj muž, který šel zavolat panu Fejfarovi, že u domu je policie, a že se nenechají chytit, a že ruší akci. Mezitím si doktor Novák všiml, že za křovím se někdo schovává, v tu chvíli začala akce, policista, schovaný za křovím byl napaden řidičem ministerského předsedy, začala bitka mezi policisty, tajemníkem ministerského předsedy a řidičem.

Další den přišel pan Bouše k vrchnímu radovi Vacátkovi, a ten mu řekl, aby někam odvedl slečnu Aloisii, nechce řešit další vraždu. Aloisie Shánilová se odstěhovala do Kladna, kde si společně s Antonínem Dlouhým otevřela trafiku.

8 ZAŘAZENÍ PŘÍBĚHŮ DO HISTORICKÉHO KONTEXTU

8.1 PŘÍBĚHY, U KTERÝCH JE VELMI OBTÍŽNÉ POZNAT DOBU

Příběhy, ve kterých nenalezneme žádný časový údaj ani odkaz na historickou událost, uvedu v této kapitole. Pravděpodobně se tyto příběhy odehrály v období první republiky, ale kvůli chybějícím časovým údajům je nemohu časově blíže určit. Těmito příběhy jsou *Lodní uzel*; *Skříň*; *Kdo šetří, má za tři*; *Vrah*; *Přísaha*; *Lady Macbethová z Vinohrad*; *Malý a velký*; *Otec Goriot ze Záběhlic*; *Vražda v hotelu*; *Pěnička a paraplíčko*; *Únos*; *O dobrém srdci pana rady*; *Děvče od vody*; *Potkat anděla*; *Čaire, laková krabička na čaj*; *Balada hokynářská*; *Letní přeháňka*; *Atentát na ministerského předsedu*.

8.2 PŘÍBĚHY, KTERÉ SE PRAVDĚPODOBNĚ ODEHRÁVAJÍ V URČITÉM OBDOBÍ

Do této sekce bych zařadila příběh *Náhodu*. Z tohoto příběhu se dozvídáme, že se stal za vrchního rady Knotka, což určuje dobu Rakouska-Uherska a první roky první republiky. Je to velmi široké časové pásmo, proto jsem daný příběh zařadila do této sekce. Z pohledu historie Borůvkovo sanatorium, ve kterém se děj tohoto příběhu z části odehrál, skutečně existovalo, jednalo se o zdravotnické zařízení pro bohatší klientelu, kde se mimo jiné provozovaly například nelegální potraty a jiné zákroky za první republiky.

Dalším příběhem je *Atrapa*, zde se vrchní rada Knotek vrací vzpomínkami do svého mládí. Díky této informaci můžeme odhadnout, že se jedná o dobu Rakouska-Uherska. Tato povídka ukrývá poněkud výbušný případ, a tak mě přiměl pátrat v historických pramenech – firma na výbušniny skutečně existovala. Na počátku dvacátého století byla vydána koncesní listina firmě na výrobu trhaviny blízko Pardubic.⁶³ Nelze dokázat ovšem pravdivost příběhu – tedy zda-li zde opravdu došlo k defraudaci. Toť Jiří Marek ponechal na úvaze čtenáře.

Otisk prstů. Na začátku tohoto příběhu cítíme jakési náznaky napjaté situace Čechů s německým obyvatelstvem, domnívám se, že se může jednat o dobu okolo počátku

---

⁶³ Explosia, a.s. [online]. *O nás – historie v datech*. © 2003–2022. [cit. 12.2.202]. Dostupné z: <https://explosia.cz/o-nas/historie/v-datech/>

třicátých let, v knize žádný rok uvedený není, mohu vycházet jenom z náznaku právě oné vypjaté situace.

Arcivévoda. Domnívám se, že se tento příběh odehrál v období po první světové válce. Vycházím z toho, že se hlavní postava vydávala za člena habsburského rodu, a předpokládám, že se všichni „příbuzní“ chtěli po válce setkat. Jedná se pouze o mou domněnku, kterou nemám čím potvrdit.

V tom starém domě na Malé straně. Zde se dozvídáme pouze přesné umístění domu, ve kterém bydleli manželé Meerkatzovi, ale o době, kdy se děj odehrál nevíme nic. Pokud budeme vycházet z ukradeného korunního pokladu, tak se domnívám, že se jedná o dobu po první světové válce.

Funus. Tento příběh se stal po smrti vrchního rady Knotka, který zemřel během prvních let první republiky. Po smrti vrchního rady Knotka nastupuje na jeho místa rada Vacátko.

Letní dovolená. Hlavním motivem příběhu je aktivizace henleinovského hnutí v pohraničí ještě před uzavřením Mnichovské dohody. Německé obyvatelstvo se chtělo připojit k Říši, jedná se pravděpodobně o rok 1937/1938.

8.3 PŘÍBĚHY, U KTERÝCH MOHU DOLOŽIT HISTORICKÁ FAKTA K POZNÁNÍ DOBY

Sluneční lázně. Případ ve mně vyvolal zvědavost a dohledala jsem, že tyto lázně opravdu existovaly. Jednalo se o Rücklovy lázně, které vznikly okolo roku 1921. Během padesátých let dvacátého století lázně postupně ztrácely klientelu a v roce 1964 definitivně ukončily svoji činnost.⁶⁴ Domnívám se, že se tento příběh odehrál během prvních let, kdy byly lázně otevřeny.

Ve hře je dragoun. V tomto příběhu můžeme určit přibližný rok, ve kterém se tento příběh odehrál. Během Velké války docházelo především k maskování vojáků, a tedy se

---

⁶⁴ A11 s.r.o. Náš REGION. *Zátíší, místo ztracené v zeleni. Byly tu i léčebné sluneční lázně, známé z proslulého seriálu.* © 2015 - 2021. Publikováno 13.9.2019 [cit. 12.2.2022]. Dostupné z: <https://nasregion.cz/zatisi-misto-ztracene-v-zeleni-byly-tu-i-lecebne-slunecni-lazne-zname-z-prosluleho-serialu-128193/> (citováno 12.2.2022)

musely pozměnit i barvy oblečení. Červené rajtky se nosily přibližně do roku 1914. Z děje příběhu se dozvídáme, že dragoun s vrchním strážmistrem Zdychyncem probírali taktiku dragounského útoku, a tedy se musí podle mého názoru jednat o dobu před první světovou válkou. Má domněnka je potvrzena i tím, že je zde zmíněn termín Velká válka, tak se nazývala první světová válka.

Jednací číslo smrti. V tomto příběhu můžeme velmi přesně určit dobu, kdy se děj odehrál. „Bylo to ušlechtilé tvrzení a možná pravdivé, nicméně se nikdy nestalo, aby tady někdo něco hledal. Zvláště ne teď po válce, kdy se monarchie rozpadla a kdy nikdo nevěděl, jak bude vypadat budoucnost, kterou sice malíři kreslili jako ženu s rozvinutým červenobílým praporem, která nicméně sem do starých chodeb, kde ležely daňové spisy a stará berní příznání, ještě nevstoupila.“⁶⁵ „Nyní už druhý rok razítkovali nové spisy odznakem lva, ale to byla jediná změna, kterou zaznamenali.“⁶⁶ Z tohoto sdělení lze zjistit, že se pravděpodobně jedná o rok 1920, případně 1921. Toto je jeden z mála příběhů, kdy lze zjistit přibližný rok, kdy se tento příběh, o kterém Jiří Marek vypráví, odehrál.

Špion. V tomto příběhu můžeme vycítit napjaté vztahy mezi Československem a Německem. Našla se řada lidí, kteří vynášeli informace o ozbrojených složkách i o zbraních samých. Pokud se někomu podařilo předat tyto informace do Německa, československé ozbrojené složky ztratily možnost zaskočit nepřítele svými zbraněmi a nepříteli za podařilo získat velmi cenné informace ohledně vybavení a stavu československé armády. Toto je druhý případ podobnou tematikou, dle mého názoru se děj odehrál těsně před Mnichovskou dohodou.

Pan rada v Paříži. Zde se dozvídáme, že vlak, kterým jel vrchní rada Vacátko na kongres do Paříže, projížděl Německem, kde byly prapory s hákovým křížem. Tyto vlajky byly oficiálními od roku 1935, proto se domnívám, že se příběh odehrál po roce 1935.

---

⁶⁵ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 413. ISBN 80-205-0190-8.

⁶⁶ MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. s. 413-414. ISBN 80-205-0190-8.

9 ÚVAHA NAD TŘEMI ROVINAMI

9.1 DOBA, VE KTERÉ BYLO DÍLO NAPSÁNO

Nejstarší díl „Panoptika“ – Panoptikum starých kriminálních případů – vyšel v roce 1968. Na počátku šedesátých letech veškeré změny v kultuře postupovaly velmi pomalu. Komunistická strana Československa se nehodlala vzdát kontroly nad kulturním děním. Na podzim roku 1967 dochází ke krizi ve straně, na konci března 1968 je odvolán Antonín Novotný a novým prezidentem je zvolen Ludvík Svoboda. Tímto začalo tzv. pražské jaro, společnost směřovala k nové podobě režimu, a to demokratické. V té době vznikl politický program: Socialismus s lidskou tváří. V červnu 1968 vyšlo v novinách *Dva tisíce slov, které patří dělníkům, zemědělcům, úředníkům, vědcům, umělcům a všem*. Tento text byl tehdejším obyvatelstvem podporován a neunikl ani vedení v SSSR. Celá situace vyvrcholila tím, že v polovině července 1968 se představitelé pěti socialistických států sešli ve Varšavě, kde vyjádřili obavy z dalšího vývoje v Československu. Dvacátého srpna 1968 vojska Varšavské smlouvy vnikla do Československa, tímto započalo období normalizace.

Panoptikum hříšných lidí vyšlo v roce 1971. V sedmdesátých a osmdesátých letech můžeme literaturu rozdělit od tří proudů, literaturu oficiální, tam můžeme zařadit Jiřího Marka, literaturu exilovou a samizdat. Můžeme zde najít i „hraniční autory“. Tito autoři měli povolenou určitou tvorbu, například pro děti (František Hrubín).

Poslední díl, Panoptikum města pražského, vyšel v roce 1979 na sklonku sedmdesátých let, v této době se vyčleňuje skupina „osamělých běžců“, tedy autorů narozených ve čtyřicátých a padesátých letech minulého století.

K psaní tohoto žánru vedli Jiřího Marka i jiné důvody. „Léta, v nichž se Jiří Marek obrátil k tomuto žánru, bývají označována jako krizová. A v době obtěžkané společenskými rozpory, politickým napětím a hrozbami války se člověk obrací k četbě jako možnému odlehčení a uvolnění, k relaxaci, jako ke chvíli klidu, zábavy, jako k posile ve víře ve vítězství pravdy, spravedlnosti, lidskosti. A to jsou hodnoty stále platné a také stále znovu ohrožované. Literární tvorba detektivního a kriminálního žánrů nejednou svým straněním dobru a spravedlnosti přejímá funkci pohádek.“⁶⁷

---

⁶⁷ BURIÁNEK, František. *Jiří Marek*. Praha: Československý spisovatel, 1984. s.94.

9.2 DOBA, O KTERÉ JIŘÍ MAREK PÍŠE

Nejstarším obdobím je Rakousko-Uhersko a jeho poslední dny. V této době je na Čtyřce vrchním radou pan Knotek, který nedlouho poté odchází do penze a na jeho místo přichází vrchní rada Vacátko. Dalším obdobím je první republika, která je v příbězích velmi hojně zastoupena. Nesmím zapomenout ani na období okolo Mnichovské dohody, i v této době, se příběhy odehrávají.

V červnu 1914 proběhl atentát na Františka Ferdinanda d'Este, tato událost sloužila jako záminka k vypovězení války, která na sebe nenechala dlouho čekat. Válka začala o měsíc později. Konec války s sebou nesl i epidemii španělské chřipky, která se velmi rychle rozšířila. Po první světové válce zcela jasně převažuje česky psaná literatura. Vznikají díla s válečnou tematikou (legionářská literatura), a ve dvacátých letech minulého století nastupuje avantgarda, proletářská literatura, poetismus a mnoho dalších směrů, které byly ovlivněny společenskými a kulturními poměry tehdejší doby.

Třicátá léta se v příbězích Panoptika vyznačují silnou německou tendencí, která souvisí s nástupem Adolfa Hitlera k moci.

9.3 DOBA SOUČASNÉ RECEPCE TEXTU

Dnešní doba je zcela jiná. Kriminalisté používají jiné pracovní metody, které během historického vývoje postupně vznikaly. Dnes by žádný kriminalista nešel do Jedové chýše, aby zde našel danou osobu. V dnešní době mobilních telefonů je velmi snadné vysledovat naši polohu. Zároveň máme k dispozici i dopravní prostředky, v Panoptiku měl automobil pouze vrchní rada, ostatní se museli na místo činu dopravit jiným způsobem.

Při čtení historického textu, jakým je „Panoptikum“, je velmi důležité neaktualizovat tyto příběhy. Význam by mohl být pozměněn, nebo zcela změněn. I toto je důležité učit děti, aby k historickému textu takto přistupovaly.

10 RECENZE

V této kapitole bych ráda poukázala na recenze, které vyšly jako reakce na „Panoptikum“. Velmi podrobně se dílu Jiřího Marka věnoval František Buriánek, který ve své knize Jiří Marek vypsál své názory na jednotlivé díly „Panoptika“.

„První stupeň je v Panoptiku starých kriminálních příběhů (1970) nejbliže klasické formě kriminalistického žánru. Ty příběhy se skutečně staly a autor k nim příliš ze své fantazie nepřidával. Jen tolik, kolik vyžadovalo dějové vymodelování příběhu a nejnutnější obrysová povahokresba jednajících postav. Ty postavy víc jednají než mluví nebo přemýšlejí. Přemýšlení je svěřeno panu radovi Vacátkovi a trochu také jako detektivům. Zcela podle tradice řádných detektivek.“⁶⁸

„Druhým stupněm epické živosti a plastičnosti je Panoptikum hříšných lidí (1971). Tam už je sám syžetový skelet stovebnější a je navíc obalen a zpevněn svalovinou lidských vlastností psychických, sociálních a povahových. Tam už všechny postavy, až už jsou z „galerky“ nebo z policejního aparátu, mají prokreslenější lidskou tvář. A skoro vždy v ní najdeme lidský cit, tedy kladnou hodnotu člověka.“⁶⁹

„Třetí svazek Panoptikum Města Pražského (1979) ještě víc převážil svou pozornost k psychologické povahokresbě. Ale syžetová stavba se tím nejen neoslabila, ale naopak rozvinula do větší šíře a pevnosti. V podtextu příběhu třeba banálního, nebo zase naopak hodně neobvyklého se objevuje významové zobecnění až do jakési životní filozofie. Do této nové moudrosti autorského vypravěče se uložila zřejmě bohatá už životní zkušenost autorova, jeho psychologické porozumění různým lidským typům, jeho dnešní morální i společenský nadhled nad skutečností minulé epochy i nad stálými rysy lidských bytostí. Vypravěč tu ovšem nezůstal u holé dějovosti, ale chce se dostat a dostává se do kontaktu s člověkem, rozumí mu a přenáší toto porozumění i na čtenáře.“⁷⁰

Další reakcí na „Panoptikum“ je recenze od Miloše Pohorského, kterou František Buriánek uvedl ve své knize Jiří Marek.

---

⁶⁸ BURIÁNEK, František. O současné české literatuře: výběr z kritických statí 1945-1980. Praha: Československý spisovatel, 1982. Kritické rozhledy. Str. 210.

⁶⁹ BURIÁNEK, František. O současné české literatuře: výběr z kritických statí 1945-1980. Praha: Československý spisovatel, 1982. Kritické rozhledy. Str. 210.

⁷⁰ BURIÁNEK, František. O současné české literatuře: výběr z kritických statí 1945-1980. Praha: Československý spisovatel, 1982. Kritické rozhledy. S. 210.

„Už při prvním svazku Panoptik z roku 1968 upozornil Miloš Pohorský ve své recenzi v Rudém právu na Markovu dovednost zaujmout příběhem. Všiml si, že tu jde o dávno minulé zločiny a že autor neoživuje hrůzu kriminálních činů, že tu i „problémy poznání a spravedlnosti, tolik zajímaví Karla Čapka, zaznívají pouze ozvěnou“, že Marka „nezajímá psychologie ani sociologie zločinu, ani často dobrodružný zápas o chycení a usvědčení tajemného pachatele, nýbrž prostě zákruty vyprávění.“ „Hlavní je víření lidí a lidiček kolem zločinu, šťastný nápad detektivův, přivádějící v beznadějně, nebo už dokonce ztracené situaci na správnou stopu, a vtipná pointa. Někdy je to výhradně pointa, co dává příběhu v podstatě děsivému směšný obrat, a dokonce vlastní záminku k vyprávění.“⁷¹

---

⁷¹ BURIÁNEK, František. *Jiří Marek*. Praha: Československý spisovatel, 1984. s.95.

11 ZÁVĚR

Ve své práci jsem se nejprve věnovala osobnosti Jiřího Marka, a poté i jeho bibliografii, zejména velmi podrobně i „Panoptiku“. Dále jsem se věnovala i historickému kontextu, který hraje, pro orientaci na časové ose, klíčovou roli pro pochopení událostí tehdejší doby a tehdejší společnosti. Postup, který jsem při vypracování této práce zvolila, spočíval v tom, že jsem nejprve charakterizovala povídku, a poté, pro přehlednost a srozumitelnost, jsem ji převyprávěla. V Panoptiku cítíme místní ukotvenost, ale nikoliv časovou ukotvenost, proto jsem se pokusila detektivní příběhy časově blíže určit a odhadnout, do které dekády dvacátého století mohou patřit, v další kapitole jsem tyto příběhy rozdělila do tří částí, podle toho, zda-li se dalo u příběhů určit časovou dobu děje. Zároveň jsem každý příběh doplnila charakteristikou, kterou Jiří Marek ke každému příběhu napsal. V prvním vydání Panoptika starých kriminálních příběhů tyto charakteristiky nenajdeme, byly až později do knihy doplněny. V druhé knize v prvním vydání Panoptika hříšných lidí tyto charakteristiky nalezneme, jak na přebalu knihy, tak u každého příběhu v knize. A v poslední knize jsou tyto charakteristiky na přebalu knihy.

Je velmi zajímavé, že Jiří Marek své hlavní postavy blíže necharakterizoval. Výjimku udělal v případě Pan rada v Paříži, kdy se dozvídáme, že vrchní rada Vacátko je ženatý, stejně jako detektiv Bouše v příběhu Letní dovolená, o panu Mrázkovi víme jenom to, že má psa Kokiho. O ostatních detektivech nemáme žádné bližší údaje, týkající se jejich osobních životů.

Jiří Marek se věnoval spíše popisu vztahů mezi detektivy a pachateli, vztahy mezi postavami v povídkách, především ty negativní, tj. nefunkční rodina (O dobrém srdci pana rady), vztah mladé dívky se ženatým mužem (Letní přeháňka) a mnoho dalších. Podle mého názoru chtěl Jiří Marek na tyto nedostatky společnosti upozornit. Příběhy se sice odehrály v období Rakouska-Uherska, první republiky i v období okolo Mnichovské dohody, ale v dnešní době se s nimi také setkáme a je vidno, že problémy tehdejší doby jsou problémem i dnes, v 21. století. Četnost případů snad možná ubyla, avšak i dnešní společnost se má z historie poučit a četba děl Jiřího Marka nás může alespoň v ohledu kriminálních případů posunout dopředu – vezmeme si z nich podstatu a hlavně – poučení.

12 RESUMÉ

Ve své práci jsem se věnovala osobnosti Jiřího Marka, a poté i jeho bibliografii, zejména velmi podrobně i „Panoptiku“ a historickému kontextu ve vybraných příbězích, který hraje, pro orientaci na časové ose, klíčovou roli pro pochopení událostí tehdejší doby a tehdejší společnosti. Dále jsem uvažovala nad třemi časovými rovinami, a nakonec jsem svojí práci doplnila recenzemi, které vyšly jako reakce na „Panoptikum“ Jiřího Marka.

RESUME

In my work I focused on the personality of Jiří Marek, and then his bibliography, with focus on book called "Panoptikum" and the historical context in selected stories, which plays a key role in understanding certain events of the time and society at the time. I also considered three time lines, and at the end I added into my work several reviews, that came out in response to Jiří Marek's "Panoptikum".

13 SEZNAM LITERATURY

KNIŽNÍ DOKUMENTY

BURIÁNEK, František. *Jiří Marek*. Praha: Československý spisovatel, 1984.

BURIÁNEK, František. O současné české literatuře: výbor z kritických statí 1945-1980. Praha: Československý spisovatel, 1982. Kritické rozhledy.

FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 1985-^^^-. ISBN 80-200-0708-3.

MAREK, Jiří. *Panoptikum*. Souborné vyd. 3., V nakl. Svoboda 1. (reprint). Praha: Svoboda, 1991. ISBN 80-205-0190-8.

MAREK, Jiří. *Panoptikum starých kriminálních příběhů*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta 1968. Počet stran 252. Edice „13“, svazek 19

MOCNÁ, Dagmar, PETERKA, Josef. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-669-x

Pavel JANOUŠEK, Petr ČORNEJ. *Dějiny české literatury 1945-1989*. 1958-1969. ISBN 978-80-200-1583-9.

ELETKRONICKÉ DOKUMENTY

A11 s.r.o. Náš REGION. *Zátiší, místo ztracené v zeleni. Byly tu i léčebné sluneční lázně, známé z proslulého seriálu*. © 2015 - 2021. Publikováno 13.9.2019 [cit. 12.2.2022]. Dostupné z: <https://nasregion.cz/zatisi-misto-ztracene-v-zeleni-byly-tu-i-lecebne-slunecni-lazne-zname-z-prosluleho-serialu-128193/> (citováno 12.2.2022)

ČBDB.cz [online]. *Jiří Marek*. © 2009 – 2022. [cit.28.2.2022]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-553-jiri-marek>

Explosia, a.s. [online]. *O nás – historie v datech*. © 2003–2022. [cit. 12.2.202]. Dostupné z: <https://explosia.cz/o-nas/historie/v-datech/>

Policie České republiky [online]. Kriminalistický ústav. *Kriminalistická daktyloskopie*. © 2021 [cit. 10.2.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kriminalisticka-daktyloskopie-266095.aspx>

Theses.cz [online]. Jan Vodička. *Analýza korupce v lihovarnictví za první republiky*. Publikováno: 11. 3. 2015 [cit. 11. 2. 2022]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/hoo4zd/?lang=en>

ÚČL AV ČR [online]. Věra Brožová. *Slovník české literatury po roce 1945*. Publikováno 4.11.2006 [cit.28.2.2022]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=604>